

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 —
Pe 3 luni . . . 7 —
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1 | a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Concepția noastră de viață

de I. Ursu

În bună parte viitorul unui popor depinde de concepția, pe care o are despre viață. Acel popor, la care indivizii privesc viața numai prin prisma animalică a plăcerilor și se sustrag dela muncă și dela sacrificii pentru totalitatea neamului, va fi în mod fatal, condamnat la stare pe loc și la robie economică și politică față de alte popoare cu concepție de viață opusă. Din contră acolo, unde indivizii depun muncă stăruitoare, se sustrag dela plăceri inutile și dovedesc spirit de jertfă pentru totalitate, se ajunge la o situație economică înfloritoare și la dominație politică față de alții. În cazul întâi se muncește numai pentru a putea avea plăceri de natură animalică și satisfacții senzuale, în cazul al 2-lea se găsește în plăceri stimulări noi pentru muncă. În cazul întâi plăcerea e scopul, în cazul al doilea mijlocul.

Care e concepția noastră? Cu durere trebuie să mărturisim, că nu avem tocmai concepția de viață, pe care o reclamă gravitatea situației noastre. Un popor, care zace încă în sclăvie politică, față de care nu se aplică legile și se comit zilnic atentate la viața lui, trebuie să aibă o concepție de viață, în care să predomine spiritul de muncă, de abnegațiune, de disciplină și de jertfă în stil mare pentru neam. Priviți numai studențimea noastră. Cine ar zice, că acei tineri, cari chefuiesc, fac comande, petrec cu ceasurile prin cafenele, ar fi copiii unui popor ce zace în robie? Uitați-vă

la fața lor. Numai zâmbet, veselie și ușurătate. Rar o figură gânditoare, serioasă, care să tradeze urmele unui ideal, unui spirit de sacrificiu, o hotărâre de muncă pentru a scoate poporul din robie. Cine a întâlnit la noi figurile severe, meditative, hotărâte la fapte, ale studenților ruși, sau chiar ale copiilor orientului, cari se sbuciumă să aducă micile lor patrii, în rândul statelor mari și fericite?

Adevărat, că studențimea noastră dela universitățile maghiare n'a avut ocazie să vadă decât fețe vesele și doritoare de viață ușoară, dar acei studenți nu sunt fiii unui popor în robie, ci ai unei națiuni independente, stăpâne pe destinul ei și care poate astfel să soarbă în liniște din cupa plăcerilor. La ei au fost multe generații anterioare, cari au muncit, suferit și jertfit pentru independență, iar contemporanii pot să se bucure cu drept cuvânt de roadele moștenite. Ei n'au nevoie de sacrificii, de eforturi excepționale pentru ca să ducă înainte carul națiunii, căci acesta merge în urma inerției — a legii perseveranței — în mod fatal înainte. Dar noi?

Noi trebuie să ducem carul națiunii noastre pe terenul cel mai accidentat posibil și aceasta nu se poate decât cu suferință, cu abnegațiune și cu jertfă. Pluta altor națiuni merge pe apă în jos — noi trebuie să împingem pluta noduroasă a națiunii noastre pe apă în sus, și de aceea e nevoie ca dela această muncă să nu se sustragă nici un braț, nici o energie, căci numai energia unită a tuturor forțelor naționale poate săvârși o operă atât de uriașă. Dar pluta stă totuși pe loc și dușmanii o

ciuntesc și fură părți din ea, iar „domnii” noștri se ceartă între ei și privesc cu mâinile în sân. Ce ar face altă națiune cu o concepție de viață corespunzătoare situației dificile în care se află? Ar renunța la toate plăcerile inutile, ar considera fiecare prisos de ban ca avere a națiunii, și-ar încorda toate puterile, ar aduna toate energiile și ar face tot ce se poate omenește ca să ducă pluta, chiar pe cursul apei în sus, și ar prefera s'o sfărâme și s'o ardă, decât să n'o ducă la destinație.

Strămoșii au privit cu durere cum fiecare cărmăciu părăsea pluta și deserta la dușmani, numai fiindcă la aceștia se putea trăi mai bine, fără suferință, și fără sacrificiu. De atâtea sute de ani — până în veacul trecut — aproape toți acei, pe cari i-a ales poporul ca să conducă pluta, și-au părăsit slujba și au fugit la dușmanul, care le oferea o viață mai ușoară și mai fericită lăsând pe ai lor pradă durerilor și suferințelor. De aceea pluta națiunii noastre a stat până azi pe loc, căci cărmăcii, din dorința de a trăi mai bine, au părăsit-o neconținut.

Acum vremurile s'au schimbat. Sunt destui cari stau la post, dar există din nefericire și de aceia, cari preferă măririle străinului în locul jertfei naționale.

Dar tocmai azi s'a dezvoltat mai mult ca niciodată spiritul de demnitate și de mândrie la popoare și pentruca să-și menție această demnitate, popoarele sunt gata la jertfe excepționale. E vremea ca să se trezească și la noi spiritul de mândrie și demnitate în măsura aceea ca să ne îmbol-

Momente din viața regelui Carol

— După memoriile regelui —

III.

Primirea în capitală.

De departe încă, o neagră și nesfârșită mulțime arată locul, unde populația Bucureștilor își așteaptă domnul.

Festivitățile primirii încep aproape de parcul și pădurea Băneasa. Primarul capitalei predă prințului, pe pernă de mătăasă, cheile orașului. Treizeci de mii de oameni, adunați să primească pe noul lor domn, acoper cuvintele din urmă ale primarului cu nesfârșite urale. Prințul mulțumește printr'o curântare în limba franceză, exprimându-și speranța, că va avea puterea să ducă până la capăt, spre fericirea României, greaua misiune, pe care a luat-o asupra-și cu neștrămutată credință în ajutorul lui Dumnezeu.

În clipa, când poporul aclamă pe tânărul domn, norii revarsă șuvoaie de apă — cea dintâi ploaie care după luni de secetă udă și înviează uralele câmpii ale României. Fericita întâmplare face o profundă impresie, căci românii, ca frate popoarelor orientale, privesc ploaia drept mare noroc și în calea străinilor varsă apă, în semn de cea mai frumoasă bunăvenire.

După recepția autorităților la Băneasa, prințul, împreună cu generalul Golescu și Ion Ghica, merge într'o trăsură de gală, deschisă, trasă de

șase cai albi și se îndreaptă spre capitală, înconjurat de-o strălucită suită de ofițeri superiori, în uniforme bogate, cu nenumărate galoane și fire de aur. Un regiment de ulani deschide cortegiul festiv, care trece pe așa zisa Șosea, locul de plimbare al lumii elegante din București. Infanteria și două batalioane de vânători formează cordoanele de onoare; la un rond al șoselei este așezat regimentul de artilerie. În dosul trupelor stă grămădit, umăr la umăr, norodul, de-alungul întregii alei; când trăsura prințului se apropie, uralele mulțimei trec din val în val.

Casele mărunte, aproape meschine, și pavajul spăimântător te fac să nu-ți vie a crede că Bucureștii se numără printre cele mai mari orașe ale Răsăritului.

Pe trottoarele nesfârșitului Pod al Mogoșoaii (Calea Victoriei de azi), dealungul căruia cortegiul princiar înaintează la pas, garda națională formează cordoanele de onoare, — dar caracterul militar al oamenilor se recunoaște numai după puști și cartușiere.

Casele Podului-Mogoșoaii sunt admirabil împodobite cu steaguri, covoare și ghirlande; de pe ferestre și balcoane, dame în haine de sărbătoare aruncă-n trăsura prințului flori, porumbei și poezii cu panglici tricolore.

Pe lângă o casă, pe unde trece cortegiul, stă o gardă de onoare, cu steagul. Prințul întreabă, în franțuzește, pe însoțitorii săi: *Ce este în casa asta?* Generalul răspunde cam încureat: *Este palatul...*

Prințului Carol i-se pare, c'a greșit și-l întreabă cu îndoială: *Unde-i palatul?* — ceeace încercă și mai rău pe general; fără să mai spue un cuvânt, generalul arată modesta casă, c'un etaj.

Chiar și-n fața acestui așa zis palat, pavajul este grozav de bolovănos; prințul e zdruncinat așa de tare, că de abia poate să se țină drept și liniștit în trăsură.

În Piața Teatrului, unde casele sunt ceva mai mari, cortegiul de abia mai poate străbate, din pricina masselor uriașe, cari înconjoară trăsura. Prințul este îngropat sub flori în adevăratul înteles al cuvântului.

După un drum de un ceas și jumătate, în sunetul clopotelor și-n bubuitul tunurilor, cortegiul ajunge la mitropolie; de pe dealul, unde-i așezată biserica mitropolitană, se deschide o splendidă priveliște asupra orașului. La poarta principală a mitropoliei, prințul este întâmpinat de Înalt Prea Sfinția Sa mitropolitul Nifon, primul României, un bătrân venerabil, c'o frumoasă barbă albă și în bogate haine țesute în aur, cu mitra și toiagul de argint; el e înconjurat de toată suita preoților săi, îmbrăcați în cele mai scumpe ornate.

C'un gest sărbătorește, mitropolitul întinde prințului, spre sărutare, crucea și evanghelia, apoi îl ia de subsuori și-l conduce în biserică, pe tronul din fața iconostasului.

Te-Deumul, cântat de un cor de voci bărbătești frumoase, profunde, ar face o impresie înălțătoare, dacă glasul pe nas, în care trebuie să se

dească la fapte și acțiuni corespunzătoare cu gravitatea situației noastre. Iar aceasta nu se va putea decât schimbându-ne concepția de viață, adoptând o viață simplă, lipsită de fast și de plăceri inutile, gata a suferi și a jertfi avere și energie pentru a duce pluta națiunii noastre la destinație.

Vești bune din Macedonia

După treizeci și mai bine de ani de dibuiri nefericite, de speranțe neimplinite, de persecuții și crime, chestiunea aromânească pare a se fi îndrumat, în sfârșit, pe calea unei fericite deslegări.

Evenimentul, care a determinat o schimbare favorabilă fraților noștri din Turcia, a fost răsturnarea vechiului hamidian și întronarea dreptății și egalității constituționale, în locul arbitrarului, neputinței și împilării. Regimul tinerilor turci vrea, prin dreptate și egală îndreptățire, să facă să renască vechea putere a Turciei. În acest scop, actualii guvernanți ai imperiului otoman au procedat la desființarea tuturor privilegiilor cu cari nedreptatea vremilor trecute a înzestrat pe unii supuși în paguba altora.

De când au venit la cârma statului junii turci, grecii nu mai pot teroriza pe aceia, cari nu vor să se declare grecoman, acțiunea nefastă a bandelor criminale a încetat, o perioadă de liniște a luat locul vremii de teroare și sbucium, care a făcut cu neputință până acum orice progres cultural în Macedonia.

De această fericită schimbare politică, negreșit, în primul rând se folosesc aromânii. Conștient de credința și lealitatea cu cari frații noștri din Macedonia au slujit în toate timpurile pe sublima poartă, noul regim a dispus să facă toate înlesnirile aromânilor, atât pentru a le ajuta silințele de a se cultiva și organiza în senzul ființei lor etnice și credinței lor strămoșești, cât și pentru a scutura cu desăvârșire jugul preoților greci.

Atât de binevoitori s'au arătat guver-

nanții constituționali ai Turciei, față de aromâni, încât, dacă un foarte legitim scrupul nu le-ar interzice să se amestece prea direct în chestiunile de credință ale creștinilor, preoții fraților noștri din Macedonia ar fi fost scoși până acum de sub jurisdicțiunea patriarhului din Constantinopol și așezați fie poate sub directa oblaudire a mitropolitului din România, fie sub autoritatea unui șef eclesiastic român stabilit în Turcia.

*

Dar, ca să ne putem da seama mai bine despre stările bune ce au început să răsără în acel nefericit ținut locuit de români, să aruncăm o repede ochire asupra situației aromânilor înainte de proclamarea Constituției turcești.

În această privință ne dă amănunte interesante dl T. Capidan, într'un amănunțit studiu publicat în revista *Convorbiri literare*.

Până la Constituție, aromânii aveau ca autoritate supremă românească pe inspectorul școlilor din Macedonia. Acest inspector a fost cauza tuturor relelor de cari au suferit aromânii. În loc să se îngrijească în mod liniștit ca banii primiți din România să se întrebuinteze în scopuri culturale bine înțelese, acest inspector a risipit 600.000 lei destinați pentru clădiri de școală și a înființat un fond secret din care își întreținea, cu soldă diferiți partizani. Din această cauză, aromânii cari atâta vreme au luptat cu abnegație pentru izbânda cauzei lor naționale, au început în bună parte să-și depraveze caracterul, să dorească o bună stare personală și deci să sacrifice în interesul realizării acestei dorinți, idealul național.

Dar cauza națională românească a mai pierdut mult de pe urma nefastei acțiuni a inspectorului, pe de-o parte prin persecutarea și înlocuirea tuturor bunilor profesori și români cari revoltați de asemenea practice ruinătoare cereau să se înceteze cu regimul de corupție și să se întrebuinteze banii pentru scopurile de cultură cărora fuseseră destinați; iar pe de alta prin slă-

birea învățământului național și prin ruinarea tuturor școlilor. Dacă la aceste rele mai adăogăm nedreptățile și incapacitatea regimului Namidian precum și persecuțiile și crimele grecești cari însângerau atât de des căminurile fraților noștri din Macedonia, vom înțelege ușor de ce Constituția a surprins pe aromânii sărăciți economiceste, blazați moralmente, dezorganizați din punct de vedere didactic, săraci în biserici și dezbrățați.

Și dacă vom mai adăoga că primul simptom de ridicare s'a arătat imediat după desființarea inspectoratului, atunci ne vom desăvârși părerea despre nefasta înrăurire pe care acest înalt slujbaș a avut-o asupra culturii și demoralizării fraților noștri din Turcia.

În locul inspectoratului, s'au înființat trei eforii: la Bitolia, Salonic și Ianina grație cărora reprezentanții autorizați ai poporului administrează averea lui culturală și dispun întrebuintarea ei potrivit nevoilor lor bine înțelese.

*

Rezultatele pe cari le-au dat până acum eforiile sunt foarte îmbucurătoare. Grație lor corupția a început să dispară, entuziasmul ce-l dă credința în posibilitatea realizării idealului național recucerește mereu pe cât mai mulți aromâni, o mulțime de grecomanii revin la aromânism.

Negreșit, ar fi să exagerăm dacă am atribui toate aceste schimbări în bine numai înlocuirii inspectoratului prin eforii. Un ajutor puternic, un impuls hotărâtor acestui progres care trebuie să bucure pe toată românimea, l'a dat chiar guvernul tinerilor turci.

Turcii dau aromânilor un sprijin hotărâtor, îi ajută la autorități, îi preferă în funcțiuni, în sfârșit, dintre toți creștinii, pe ei îi avantajează mai mult. De sigur că această situație privilegiată trebuie să fi fost determinată și de bunele relațiuni de prietenie afirmate în vremea din urmă în mod atât de semnificativ între România și Turcia.

Dar aceasta este indiferent. Și între Ungaria și România sunt relații diplomatice

cânte rugăciunile, după tipicul ortodox, n'ar supăra urechile noului sosit.

După Te-Deum, prințul condus de mitropolitul primat în mare ornat, precum și de guvernul provizoriu și de întregul minister, se duce pe jos la Cameră, care-i așezată în fața mitropoliei. Cu inima zvâcnind de emoțiune, prințul intră-n sala de ședințe, unde sunt întruniți membrii constituantei; la intrare îl primește președintele Costache Iepureanu, și-l conduce la tronul domnesc ridicat pe tribună.

Un entuziasm de nedescris salută pe prinț; uralele nu mai conțineau; tribunele sunt tixite de lume.

Mitropolitul așază crucea și evanghelia pe masa dinaintea tronului și cere prințului să depună jurământul de credință către legile țării. Colonelul Haralambie citește apoi formula românească a jurământului (care i-se dă prințului în franțuzește): *Jur de a păzi legile României, de a menține drepturile sale și integritatea teritoriului!*

Prințul Carol pune mâna dreaptă pe evanghelic și rostește cu glas tare, pe românește: *Jur!* Iarăș răsună tunete de urale și aplause.

Președintele camerei adresează prințului o cuvântare plină de avânt. Acesta răspunde în franțuzește următoarele:

„Ales de națiune, în chip spontan, domn al României, mi-am părăsit, fără a sta la îndoială, și patria și familia, ca să răspund la chemarea acestui popor, care mi-a încredințat destinele sale (aclamațiuni însufleșite). Punând piciorul pe acest

pământ sfânt, am devenit român. Știu că primirea plebiscitului îmi impune mari datorii; nădăjduesc că-mi va fi dat să le îndeplinesc.

„Vă aduc o inimă loială, gânduri curate, o voință nestrămutată de a face binele, un devotament fără de margini către noua mea patrie, precum și acel desăvârșit respect de legi pe care l-am moștenit dela străbunii mei (urale îndelungate).

„Cetățean astăzi, mâne, dacă va fi nevoie, soldat, eu voi împărți cu voi și zilele bune și cele rele (înnoite urale). Din clipa aceasta toate sunt comune între noi; încredeți-vă în mine, precum eu mă încred în voi! — Numai Dumnezeu știe ce ascunde viitorul patriei noastre, — din partea noastră să ne mulțumim a ne face datoria! Să ne întărim prin buna înțelegere, să ne unim puterile, ca să putem fi la înălțimea evenimentelor!

„Provedința, care a condus pe alesul vostru până aci și care a înlăturat toate piedecile din calea mea, nu va lăsa neîndeplinită opera sa! Trăiască România! (Aclamațiuni mereu înnoite: *Trăiască Carol I.*)“

Furtuna însuflețirii se potolește abia când prințul, însoțit de președintele camerei și de miniștri, ajunge la ieșirea salei. În aclamațiunile tunătoare ale poporului, prințul se urecă în trăsura și cortegiul se pune în mișcare. La scara principală a palatului, prefectul acestuia, colonelul Boteanu și casa militară a domnului (acelaș personal, care a servit sub Cuza), întâmpină pe prinț.

Aici se întrunesc și membrii guvernului pro-

vizoriu, Goleșcu, Catargiu și Haralambie, precum și miniștrii. Apoi începe defilarea garnizoanei întregi, la care prințul asistă de pe balconul salei tronului. În sfârșit prințul se retrage, spre a se odihni de ostenelele zilei și a vizita mai de aproape nona sa locuință.

Palatul a fost la început casa particulară a familiei Goleșcu, apoi a fost cumpărat de stat; după ce a servit, rând pe rând, ca școală militară, casarmă, spital și reședință a comandantului garnizoanei, a fost transformat în palat domnesc. Camerele nu sunt prea mari, dar au proporțiuni simpatice; sub domnia prințului Cuza a fost aranjat din nou cu mobilă pariziană de gust.

Prințul Carol ocupă camerele din spre nord, în fața cărora stă o neînsemnată clădire pentru garda palatului; cei doi însoțitori germani ai prințului primesc camerele din spre sud, unde a locuit prințul Cuza în vremea din urmă; ferestrele lor dau într'un loc pustiu, murdar, unde au tăbărit țigani și se lăfăesc porcii în noroi: în aceste camere a fost arestat de mai mulți ofițeri și silit să iscălească actul abdicării cel din urmă prinț indigen, în noaptea istorică de 11 | 23 februarie. S'a găsit la dânsul metresa sa, prințesa Maria Obrenovici: dimpotrivă prințesa Cuza locuia într'o modestă aripă a palatului. Această casă memorabilă va fi de-acuma noul sălaș al prințului german.

prietenesti, și cu toate acestea care e regimul la care suntem supuși noi, românii din Ardeal?

Dar solitudinea guvernului otoman, față de frații noștri din Macedonia a mers mai departe. Acum în urmă, s'a înființat o societate, al cărei consiliu central e la Salonice și al cărei scop este „răspândirea limbii otomane, limba oficială a statului nostru, printre aromâni stabiliți în vilaietele Turciei europene, precum și *instruirea aromânilor în limba lor maternă, lăsată în părăsire și neglijată de atâtea secole, cu scop ca să dea generației aromâne din viitor o adevărată educație națională*”.

Pentru atingerea acestui scop, — a cărui redactare este copiată cuvânt cu cuvânt din regulament — societatea „va îngriji să deschiză școli în orașele și satele locuite de aromâni, va înființa cursuri de seară; *va procura subvenții pentru corpul didactic*; va da gratificații, etc.”

*

Dar nu e numai atât. Dupăcum se vede, atât cititorilor noștri, cât și bunilor noștri stăpânitori maghiari, regimul junilor turci s'a hotărât să le facă din ce în ce surprize tot mai plăcute.

Conștienți de necesitatea absolută pe care un stat civilizată o simte ca toate popoarele cari trăiesc sub autoritatea lui să se desvoalte potrivit cu cerințele firei lor etnice și aspirațiilor lor naționale, actualii guvernanti ai Turciei nu numai că nu-și risipesc energia în eforturi zadarnice de desnaționalizare, dar chiar întrebunțează toate forțele lui ca să păstreze individualitatea etnică a tuturor supușilor turci.

O dovadă: cazul dela Meglen, citat de d. T. Capidan în studiul său.

„Auzind, că grecii au izbutit să grecezeze pe aromânii din această regiune, Caimacanul din Ghergheli s'a dus în persoană în comunele Livezi, Oșani, Lungunța, Birislav, Huma, Cupa, Târnamea etc., a delegat pe aromâni de promisiunea, că pe viitor se vor recunoaște greci și i-a pus să iscălească o hârtie prin cari declarase, că sunt și vor să rămâie aromâni.

Guvernului unguresc, care-și întrebunțează forțele administrative ca să desnaționalizeze și să nedreptățească pe aceia, cari cu birul lor contribuie la cheltuielile de întreținere ale statului, i-se va părea curioasă această procedură. Dar, așteptați. Și-ți surprizelor încă nu s'a sfârșit.

După plecarea caimacanului din aceste comune, grecii au instigat pe foștii grecoturci ca să renunțe din nou la naționalitatea lor. Aceștia au făcut plângere. Rezultatul știți care a fost? *Instigatorii au fost condamnați la moarte*.

... Până și Turcia a ajuns să ia înaintea Ungariei prin înțelegerea civilizată a principiului care trebuie să reguleze concurența diferitelor popoare sub autoritatea celui-aști stat.

Dar asupra acestei chestiuni vom reveni.

La Blaj

Mulți, foarte mulți, în preajma mărețelor serbări ce vor avea loc în Blaj, vor fi cu gândul îndărătul atâtor ani pe când tineri la școlile de acolo, își țeseau viitorul în războiul idealismului. Căci sunt mulți aceia cari au cercetat școlile din Blaj, ducând cu ei învățătura românească prin satele noastre.

Cutare bade Niculae ar zice în graiul lui: „câtă bătaie de cap o fi fost în satul ăla”. Și într'adevăr. De atâta timp de când există institutele românești s'au perondat atâtea generații, din cari cei mai mulți cunoscuți sau mai bine zis ținuți cu desăgii de acasă, cu puține pretențiuni sociale, în schimb însă cu dorința ferbinte de a se lumina prin rostul și zelul atâtor dascăli cuminiți.

Și iată în curând, peste vre-o câteva zile, se îmbie ocaziunea tuturor acelor, cari împreună au talmăcit cuminența lui Omer și au împletit numerii călăriți, iscodiți de cutare grec cu fruntea încrățită, ca după atâția ani să se revadă în Blaj, cătră care se îndreaptă acuma atâta suflare românească.

Mulți ajunși aci se vor renoi, își vor îndrepta pașii înconștienți cătră cutare căsuță de „sub hurughi” cum o făcea aceasta mai înainte. Unii urcați în trăsură cu coferul lângă vizitiu, îngrijați de locul din muzeu sau dormitor se îndreaptă spre internat și seminar. Unii poate vor arunca ochii pe furiș cătră ferestrele vopsite pe jumătate ale edificiului din piață, și-și vor reaminti cu toții timpul petrecut în acest sat „cu atâta bătaie de cap”. Prieteni buni, întâlniți după atâția ani, se vor plimba braț la braț, ca odinioară, pe cărărușele bătute. Unii vor apuca cătră „grădina podului” alții cătră Vesa, Sâncel etc., ba poate unii în zăpăceala lor se vor închipui cu latina și logaritmii în mână și vor urca treptele gimnaziului, îngrijați că nu sunt în clar cu „cauzele căderii lui Napoleon” și altele. Vor cerceta mulți „grădina botanică” unde vor căuta stratul ce l-au cultivat și îngrijit, numărându-și firele de „nalbă”, sau alt soi de buruiiană ori floare încredințată de profesorul de botanică. Oh, ce amintiri plăcute. Mulți vor trece în câmp și vor căuta „piatra libertății”, de pe „râțul” ce l-am bătucit după minje, și văzându-o schilavă și schimbată, vor cerca să o mângăie și îmbărbăteze, ca să-și uite de suferințele ce a trebuit să le întimpine acum la bătrânețe. Oare se mai fie acolo piatra? Vom căuta-o...

Cam, așa cred că vor raționa toți aceia cari au petrecut la școli în Blaj, voișii că-l pot cerceta.

Pe lângă aceste amintiri plăcute v'a trebui să cercăm să ne dăm seama apoi că pentru ce mergem la Blaj? V'a trebui să știm chemarea acelei instituțiuni care ne duce acolo, adecă chemarea noastră a tuturor. Să fim pregătiți ca nu cumva răsărind înainte-ne figurile vlădicilor (cari mergeau braț la braț) de odinioară, și să ne întrebe „da tu ce cauți aici fiule”? Să putem barem răspunde că am venit ca să ne însuflețim și să ne luăm asupra-ne că vom lucra ca să ne deșteptăm poporul.

Aci vom avea ocaziune ca să culegem multă înțelepciune din vorbirile cumpănite

ale bătrânilor și tinerilor noștri învățați, floarea intelectualismului nostru.

Aci, pe „câmpul libertății” vom promite solemn, că vom asculta de conducătorii noștri, că vom munci ca să ridicăm poporul, că ne vom cinși neamul și credința, pe când Vlaicu colo sus, în văzduh plutind deasupra noastră, cu „jalba” în mână, aproape se va ruga în numele tuturor la împăratul împăraților și domnul domnilor...

Eugenlu Munteanu.

Un ziar francez despre slovacii din Ungaria. Ziarul „Gil Blas” din Paris publică un admirabil articol despre nizuințele naționale ale slovacilor din nordul Ungariei, din care extragem următoarele:

„În Ungaria trăiește un popor mic, care formează națiunea slovacă. Trecutul și prezentul, năzuințele intelectuale și sociale ale acestui popor în Franța nu sunt cunoscute de loc. Deși acestea sunt vrednice ca să le cunoaștem. Arta populară a alor trei milioane de slovaci e foarte bogată, pitorească și variată. Aspirațiunile, visurile și gustul acestui popor sunt exprimate prin broderiile lui bogate în motive noi și atrăgătoare, prin picturile decorative îndrăznețe, prin sculpturile admirabile și prin felul deștept și original al executării. Literatura națională abia numai de vre-o șasezeci de ani are. Înainte de anii patruzeci ai secolului nostru literatura cehă a contopit pe cei mai cunoscuți scriitori slovaci, între cari și pe cel mai de seamă scriitor, Kollar. Și oare pentru ce? Pentru că această națiune mică, vitează, care se entuziasmează pentru libertate, e apăsată. Școli elementare, școli medii și universitate nu are. În ținuturile locuite de slovaci limba în administrație, legislație și instrucție este ungurească. Zădarnic au cerut slovacii în 1866 autonomia intelectuală și socială, — zădarnic au cerut să înființeze societăți culturale, căci rugarea lor n'a fost ascultată.

Coloman Tisza a desființat „Matica”, „almamater”-ul lor, care singură a păstrat și a cultivat tradițiile literare și artistice ale slovacilor. Poeții și scriitorii slovaci își tipăresc lucrările sub pseudonim, căci altfel li-se confiscă, iar ei înșiși sunt expuși persecuțiilor continue. Băeții cari ceretează școlile ungurești sunt oprți să vorbească între ei în limba maicei lor. Cu toate că slovacii, cari au un spirit viu și flexibil, fizic puternic, sănătate morală excelentă, a căror suflet se încălzește de idealism nobil, în cari dormitează capacități artistice puternice și cari au aplicare deosebită spre progres și spre tot ce e frumos, — în patria lor ar fi în stare să creeze un astfel de focular al artei, care prin conturile-i originale caracteristice ar pune în uimire întreaga Europă”.

Articolul încheie astfel:

Doar va sosi vremea, ca slovacii să-și poată elupta libertatea, care să le asigure desvoltarea și să le deștepte puterile ce dormitează în ei. Trebuie să sprijinim năzuințele națiunei slovacice, care cu mândrie se declară admirătoare entuziasmată a națiunei franceze”. Iar acelor, cari se interesează de chestiunea slovacă („question slovaque”) le recomandăm articolul „Renașterea cehă” apărut în numărul din iulie al ziarului „Mercure de France”.

Greva din Anglia. În casa de jos deputatul Mardanală a criticat cu multă asprime politica ministrului Churchill. Ministrul de interne Churchill apără ținuta guvernului urmată în afacerea grevei și respinge acuza, că el ar fi de vină pentru izbucnirea ei.

Guvernul a observat în decursul grevei cea mai bună ținută, că nu s'a alăturat nici greviștilor și nici societăților, ei s'a dat pe partea populației întregi, care a suferit mai mult. A fost criticată și aceea măsură a guvernului, că s'a făcut uz de armată în cursul grevei.

În părțile Valesului de sud au izbucnit goane sălbătice contra ovreilor pe urma tulburărilor provocate de grevă. Ele au durat peste 3 zile și au degenerat în mai multe localități.

Multe familii ovreiești au fost silit să-și părăsească avutul și să se refugieze la Londra. Toți cei atacați sunt oameni bogați. Prăvăliile au fost devastate, iar persoanele atacate.

Pentru restabilirea ordinii și siguranța publică au fost comandată armată în aceste locuri.

Tratatul pentru Maroc. Ziarul „Daily Telegraph” scrie ca și informat din cercurile diplomatice engleze, că stadiul nou în care au intrat tratativele nu inspiră nici o îngrijire. În cursul convorbirilor Germania a făcut Franței două propuneri.

La început a cerut Intreg Congo, iar mai târziu, când a văzut, că Franța îi refuză propunerea, și-a redus pretenziunile. Franța a oferit o parte din Congo, care a fost refuzată de Germania. În urma acestora tratativele au ajuns la un punct mort și Cambon a plecat la Paris, ca să primească nouă instrucțiuni.

Instrucțiunile acestea sunt făcute cu multă finețe și la început își fac impresia, că Franța i-ar da Germaniei un ultimatum. Întrebarea actuală a Franței este adecă, că pe ce bază cere Germania compensații?

Luând însă în examinare mai amănunțită instrucțiile, se poate observa, că Franța își dă toată silința să ajungă la o bază comună, prin care să se poată continua tratativele.

Ziarele germane scriu foarte înverșunat contra guvernului, că a păstrat în cel mai mare secret tratativele. După aceste ziare, nu s'ar fi ajuns la un punct mort, ci dezbătându-se în presă divergențele s'ar fi dat prilej la cunoașterea multor păreri salutare, pe cari diplomații nu le-au avut. Tot astfel se crede, că unele ziare, cum a fost și „Post”, n'ar fi putut să agite așa mult pentru războiu. Acum s'a descoperit, că acest ziar a primit subvenții grase dela fabricanții de arme, ca să scrie pentru un războiu, din cari aceștia ar fi avut câștiguri frumoase.

Libertatea pressei

Sedința Camerei

Budapesta, 24 august.

Sedința s'a început la orele 10 și 30 m. sub președinția lui A. Berzeviczy. Astăzi a fost primul caz, că în sedința s'a intimat ținut discurs. Deputatul I. Hock a vorbit și a cerut apărarea libertății pressei.

Recunoaștem și noi, a spus Hock, că de multe ori presa din interese materiale comite cele mai mari exagerări. Acestea le desaprobam și noi, dar pentru abuzurile ei nu este permis să abandonăm libertatea pressei. *Publicul*, iar nu cenzorii, trebuie să pedepsească abuzurile pressei.

La sfârșitul sedinței deputatul I. Györfy a interpellat pe ministrul președinție și pe ministrul de comerț în chestia opririi vânzării pe stradă a ziarului „A Nap”.

Raportul general

al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” către adunarea generală, convocată în Blaj, la 28 și 29 august 1911.

Spre orientarea din vreme a publicului românesc, care arată mare interes față de adunarea generală din anul acesta a „Asociațiunii” noastre, convocată la Blaj, pe 28 și 29 august n. c. dăm din raportul general al comitetului central al „Asociațiunii” către adunarea generală următoarele:

Comitetul își împlinește întâi de toate trista datorie, de a anunța moartea prezidentului Asociațiunii, Iosif St. Șuluțu, și a binefăcătorilor Asociațiunii: dr. Gh. Anca, dr. G. Sândeau și Petru Pană, și propune, ca adunarea generală să dea expresie durerii sale în forma obicinuită...

Numărul membrilor „Asociațiunii” a fost la 1 august n. c. acesta: Membrii onorari 9, secțiile 25 membri activi, 24 corespondenți, membri fondatori 118, membri pe viață 316, membri ordinari 1939 în total 2431. Spor față de trecut 395. Mai sunt apoi membri ajutători cam aproape de 11.000, cei mai mulți țărani.

Dintre despărțămintele Asociațiunii au dezvoltat activitate 40, iar 20 nu au prea arătat interesul cuvenit față de cultura națională română. Dintre despărțămintele active 17 au primit ajutoare din centru pentru ținerea de prelegeri popo-

rale, în sumă totală de 1700 cor. Prelegeri populare au fost ținute peste tot 497, cari au fost ascultate de peste 100.000 de țărani români. Prelegerile au fost ținute de 231 conferențieri și anume: preoți, învățători, profesori, avocați, funcționari de bancă etc. Conferențiarul agronomic al Asociațiunii a ținut 13 prelegeri în anul 1910, și 36 prelegeri dela anul nou până acuma. S'au ținut și conferențe pentru intelectuali, și anume: 61 conferențe în 14 despărțăminte. Pe unele locuri s'au dat și reprezentatii teatrale, serate etc. Șezătorile culturale încep să prindă teren pe la sate.

Cursuri cu analfabeții s'au ținut în zece despărțăminte și au învățat a scrie și ceti 236 de analfabeți. Se va continua și în viitor cu instruirea lor.

Comitetul central face amintire despre suma de 50.000 coroane, pusă la dispoziția Asociațiunii din partea marelui binefăcător al neamului românesc, Vasile de Stroescu, în scopul înființării băncilor populare la sate. Cu studiarea chestiei a fost încredințat d. Osvadă și secția economică a „Asociațiunii”.

Pe mai multe locuri despărțămintele au aranjat expoziții bine succese. Cu sfârșitul anului trecut despărțămintele au avut 259 de agenturi și 375 de biblioteci populare. Între țărani s'au împărțit cu ocaziunea adunărilor ceruiale și a prelegerilor populare mai multe mii de broșuri folositoare. Numărul despărțămintelor se înmulțește mereu prin înființarea de despărțăminte nouă.

Din biblioteca tineretului au mai apărut 4 broșurele, iar din biblioteca populară a Asociațiunii, începută la 1 Ianuarie 1911, au apărut 6 broșuri, împărțite celor 11.000 de membrii ajutători ai Asociațiunii.

Raportul general amintește apoi cum s'au întregit secțiile literare ale Asociațiunii, decretând modificarea §-lui 3 din regulamentul lor, astfel, ca în viitor numărul membrilor corespondenți la fiecare secție să fie nelimitat, apoi spune, că în biblioteca Asociațiunii se află 6342 opere cu 7624 volume, 6607 broșuri și 27 hărți. Colecțiile muzeului s'au înmulțit cu 180 obiecte donate și cu 319 obiecte cumpărate.

La școala civilă de foto au fost înscrise anul trecut 110 eleve, dintre cari examenul l'au dat 101. Școala a avut: un director, 2 profesori definitivi, 2 profesoare definitive, 1 profesoară suplinoare, 2 catiheți și 8 instructori și instructoare. În internat erau 73 eleve. Le-a supravegheat o directoară, două guvernante și 3 bone. Budgetul școlii s'a încheiat cu deficit de 10.065 cor.

Averea întreagă a Asociațiunii a fost la sfârșitul anului trecut 1910, de 952.664 cor. 76 fil. iar datoriile fac 29.679 cor. 67. fil.

În cursul anului trecut s'au făcut mai multe donațiuni însemnate pe seama Asociațiunii, iar dintre foștii bursieri ai Asociațiunii, domnii Andrei Bârseanu, profesor în Brașov și Andrei Cosma, director de bancă în Șimleu, au înapoiat Asociațiunii sumele primite la timpul său.

Comitetul central a ținut în cursul anului 14 ședințe. În una din ele a inițiat ridicarea câte a unui bust în Sibiu, lui Eminescu și lui Gheorghe Barițiu. Comitetul a votat spre acest scop suma de 1000 cor.

În urmă comitetul propune adunării generale următoarele:

- să ia act cu aprobare de cuprinsul raportului general;
- să dea expresiune durerii sale pentru pierderea prezidentului Iosif Șterca Șuluțu, a binefăcătorilor dr. Grigorie Sândeau, dr. Gh. Anca și Petru Pană și a membrilor decedați dela ultima adunare generală încoace;
- să mulțamească d-lui Vasile Stroescu pentru donațiunea de 50.000 de coroane, și tuturor celorlalți binefăcători, cari au făcut donațiuni pentru așezămintele instituțiunii noastre;
- să aprobe modificarea §-lui 3 din „Regulamentul general al secțiilor științifice-literare”, omițând cuvintele „până la număr de 5” din alineatul ultim;
- să aprobe votarea sumei de 1000 cor. pentru busturile lui Mihail Eminescu și Gheorghe Barițiu;
- să ia dispoziții în ce privește zidirea internatului pentru studenții universitari din Cluj;
- să aprobe darea de seamă a comitetului central despre gestiunea financiară a anului 1910 și să dea comitetului central absolut pentru această gestiune;

h) să aprobe proiectul de budget pe anul 1912;

i) să întregească prezidiul Asociațiunii;

k) să fixeze locul pentru adunarea generală viitoare.

CORESPONDENȚE

DIN ROMANIA

SCRISORI DIN BUCUREȘTI

A murit badea Cârțan. — Luptele românilor din Ungaria și presa din România. — Bulgarii vreau să se apropie de români.

A murit Cârțan!... De mai bine de 15 ani rătăcea pe toate drumurile acest cioban al munților noștri, împătimit pentru lumină.

S'a dus Cârțan, țărânul înțelept, și cult a cărui societate nu putea fi decât plăcută pentru oicine.

Cine nu-l cunoștea pe Cârțan? Care oraș românesc nu l'a văzut? Care instituție de cultură, care minister? Care ușier de minister, care funcționar, care ministru, care profesor? Cine nu l'a văzut pe Cârțan, pe acest produs al împrejurărilor vitrege, în cari trăiesc românii din Ungaria, cine nu l'a văzut cu desaga lui veșnic plină de cărți, târându-se greoiu — din an în an tot mai greoiu — pe străzile Bucureștilor, acest centru al culturii românești, pe care și l'a ales centru de operație. Dar câte n'a văzut el? Fără îndoială, puțini vor fi văzut atâta pământ românesc cât a văzut Cârțan. Dar el nu s'a mulțumit cu atâta, ci gândul lui îl purta la pământul latin al Italiei, în Roma, pe care nu s'a lăsat până ce n'a văzut-o, pe Roma antică cu forul și columna lui Traian. Și umbra Cârțan când pe jos când cu trenul. Bani nu avea și în toată viața lui rătăcitoare nu l'a putut vedea cineva vânzând o carte pentru pâine, care numai Dumnezeu știe de câteori i-o fi lipsit!...

Rar mi-a fost dat însă să trec pe la antiquarii de pe bulevard, fără să-l văd pe Cârțan târguindu-se din greu cu jidanii, cari găseau în el un musteriu ce nu se pierde între cărți și pe care îl vor ține minte. Și adeseori mi-a fost dat să văd pe Cârțan scotocind prin fundul „șerparului” după gologanii lui puțini. Pentru el nu existau ore oficiale la ministere și ușierii îi dădeau drumul să dea năvală prin birouri, iar când îi sta cineva în drum știa să-l judece. Cel puțin pe căile ferate avea liber-parcurs. N'avea nici un drept la mână, dar toți înțelegeau că omul acesta trebuie să fie liber.

Dar Cârțan trebuia să găsească dușmanii în autoritățile maghiare, cari încă multă vreme vor avea să mai lupte cu morile de vânt... Îi s'au confiscat de atâtea-ori cărțile, pe cari le adunase asudând din greu, ori le plătise cu gologanii lui scumpi. L-a bătut apoi și focul la el acasă, mistuind ce avea mai scump.

De atunci, Cârțan nu mai făcea glume; nute mai recunoștea pe stradă, ci din strada Occidentului, unde i-se dăduse o odăită la cazarma sergenților de oraș, trecea târâș, nepăsător și întunecat spre Academie ori în altă parte, apoi înapoi, cu desaga doldora — și printre zăbrelele odăii din sub-sol, se putea vedea cum crește, apropiindu-se de tavan, averea lui scumpă...

Zilele trecute rătăcea pe valea Prahovei — și a adormit duminică la Sinaia...

Fie-i țărâna ușoară!..

*

Cu câțiva ani înainte, presa din România nu da tocmai atenția cuvenită luptelor, pe cari le poartă românii din binecuvântata patrie, Ungaria, împotriva asupra maghiare. Incepem tot mai mult să ne cunoaștem, să ne iubim și să ne înțelegem durerile și, mai presus de toate, să ne cunoaștem datoriile, pe cari le avem unii față de ceilalți.

Și cu toată opreliștea guvernelor ungarești, cu toate piedicile tot mai mari, ce stau în drumul pressei în general și literaturii românești în special, unitatea sufletului românesc de pretindeni se va desăvârși...

Iar din această unitate sufletească decurg datoriile morale inevitabile, pe care un trup al unui popor le are față de alt trup: datorii, cari se nasc din drepturile culturii unui popor pe pământul ce-l stăpânește.

In această ordine de idei nu ne-am putea plânge, că presa din România nu s'a ocupat în timpul din urmă, în chip mult mai serios și mai sistematic decât odinioară, de nevoile și de luptele noastre zilnice. Faptele noastre culturale ca și momentele însemnate din politica noastră, au avut răsunet în cele mai multe ziare din regat. Îndeosebi adunările noastre populare din anul acesta au trezit un viu răsunet în coloanele acestor ziare, iar articole din ziarele de peste munți nu arareori se văd reproduse de ele, cinstite de care a avut-o zilele acestea „Viitorul Monarh” din „Românul”, în mai multe ziare.

*

Un curent de prietenie pentru România pare a se ivi în opinia publică cultă a Bulgariei.

După ce, prin armele românești și rusești, Bulgaria ieșise de sub stăpânirea Turciei, poporul amezit de visuri, a început să se gândească la Macedonia, la gurile Dunării și chiar la Constantinopol, la care tot mai urmează să viseze grecii cari au mîntea ceva mai înfierbântată... Acum visurile acestea imperialiste încep să se mai risipească ca la orice popor care intră pe calca culturii.

Din inițiativa unor bărbați culti ai Bulgariei s'a pornit un curent de apropiere și cunoaștere reciprocă. E vorba de progresele realizate de fiecare popor și în deosebi de literatură și artă. În acest înțeles scrisoarea fostului ministru de instrucție bulgar Șişmanof, publicată în „Convorbiri Literare”, vorbește îndeajuns.

Nu arareori s'a putut constata o prietenească primire a excursioniștilor români în orașele bulgare, ceea ce de altfel au avut de atâtea ori și excursioniștii bulgari în România.

Zilele trecute un ministru bulgar a făcut să se oprească mai multă vreme trenul la Plevna, pentru ca experanțiștii români să poată arăta locurile sfîntite de luptele noastre, iar în drumul spre Sofia a mers în societatea președintelui acestei societăți românești care a avut, în capitala regatului vecin, o primire din cele mai prietenești.

Correspondent.

DIN ȚARĂ

Congregația extraordinară din comitatul mamelucilor

Volnicii, absolutism! — Români și obstrucția din parlament.

O luptă pornită odată cu toată vehemența unor ostași ofeliți, cu toată dragostea sufletului, pentru idealul sfînt, de care au fost călăuziți atîtea generații pentru care și-au jertit și trupul și sufletul atîția apostoli, atîția uriași ai poporului, trebuie dusă până în sfîrșit cu glorie și cu țările!

Românii din comit. Târnavei mici își împlinesc datorința, stau la culmea chemării lor. E drept, sunt și aici ca și în alte centre românești certe mai mici, cu caractere speciale dar când e vorba de lupta politică toți se unesc într'un singur partid, a cărui ideal una este și nici nu poate să fie alta decât fericirea și bunăstarea neamului nostru românesc de pe aceste plaiuri!

Pe eri a fost convocată congregația com. nostru; eri a ținut ședință intimă și comitetul central al partidului național din comitat. Deja dimineața la 8 ore avea Sănmărtinul o înfățișare cu mult mai vială ca altădată; trăsurile sosesse din toate părțile, din Ibașfălu aduce automobilul pe Izekutz Gyözö, deputat guvernamental, și pe mamelucii de acolo. Sosește și d. Dr. Morariu, cu domni Aca Ioan, preot, d. Al. Papiu, protopop și alți membri ai comitetului central. Deschiderea ședinței a fost pusă în program pe 10 ore, dar deja pe la 9 și jum. se grăbeau domni în sala festivă a comitatului. Se umplu galeria cu elita Sănmărtinului, într'adevăr tixită, dar de data asta am observat că au venit mai multe dame decât domni,

așa se vede că e lipsă și de însufletirea lor, căci patrioții noștri nu se mai pot însufleți ca în vremile cele vechi, guvernurile presionază și pe ele, nu numai pe hărbați, stările aceste sunt într'adevăr insuportabile, te fac să crezi că guvernul acesta e mai puternic decât toate guvernele de pe lume.

Prefectul e fidel față de stăpânul său a citat pe toți și au și venit aproape toți membrii partidului guvernamental. Se văd fețe îngrijate și mulți gîndesc în sine că peste vr'un an vor trebui să voteze unui alt guvern încredere. Dar de odată se aude un puternic strigăt de să trăiască și intrînd prefectul, ocupă loc și

deschide ședința.

Provoacă partidele să-și păstreze demnitatea lor de politici serioși și să nu deie prilej la scandaluri. După vorbirea de deschidere a președintelui se ridică d. Dr. Romul Boilă și vrea să vorbească la regulament. E primit deja la început cu huidueli și risete ironice. Declară că convocarea congregației e ilegală. (Strigăte din partidul muncii: Fantazmagorii. Vrei să obstruez? Jos, abzug!!)

... Nu vreau să pierdem vremea, dar ceea ce e ilegal, e ilegal și nu trebuie lăsat într'atata. E adevărat absolutism ce faceți... Se naște un zgomot asurzitor, prefectul îl face atent pe orator, că îi detrage cuvîntul, românii protestează energic. D. Boilă cotinuă dar fișpanul făcându-l atent, după repetite rînduri îi detrage cuvîntul (Strigăte din partea guvernamentalilor: Așa îi trebuie!)

Opoziția e indignată de purtarea absolutistică a prefectului și se pregătesc la o discuție vehementă, se anunță de odată 5 inși la vorbire.

Kossuthiștii pretind votul universal și doresc împăcarea cu naționalitățile.

Șeful kossuthiștilor din comitat Pataki declară că nu votează încredere guvernului, căci obstrucția e legitimată prin ținta nobilă pentru care se aranjază: nimicirea proiectelor militare și prin ele nimicirea guvernului.

...Pretind votul universal, egal și secret (Destul de rău!) căci numai în chipul acesta văd garantată libertatea alegătorilor și înaintarea democratică a țării.

Celalalt kossuthist Kispál László într'o vorbire frumoasă și într'adevăr patriotică îndrăznește să spuie patrioților îngrijorați de viitorul Ungariei, că:

...Nu vă temeți de dorințele naționalităților și a socialiștilor, ci ridicați-vă brațele voastre împotriva guvernului ilegal, care vrea să aducă astfel de legi. Nu vă temeți, dacă cineva cântă „Deșteaptă-te Române” sau imnul sașilor, căci nu a sosit încă peirea Ungariei.

E într'adevăr semnul vremii, când cutează să vorbească așa un maghiar, un kossuthist (nu justhist) care înainte de aceasta cu 2 ani numai, a protejat acel guvern, care a lăsat amintiri atât de triste după el, fiind un dușman neîmpăcat al naționalităților.

După vorbirea aceasta surprinzătoare al unui șovinist, care a fost ascultat în perfectă liniște se aude glasul solemn al președintelui anunțat la cuvînt

Simion Căluțiu.

Deodată se naște un zgomot suspect și se întâmplă lucrul acela nemaipomenit, că membrii maghiari voiesc să facă imposibilă ținerea vorbirii. Bătrânul președinte al partidului național a stat nemișcat la locul său, uitându-se cu dispreț la flămânzii aceștia ai guvernului, iar între aceia se aud glasuri din toate părțile, cari cer liniște. D. Căluțiu n'a zis nici un cuvînt și patrioții au înțeles, că nu o mai pot duce așa, s'au liniștit dar abia după 5 minute a putut să înceapă vorbirea sa oratorului românilor.

D. Căluțiu într'o vorbire scurtă, dar interesantă acompaniat din toate părțile cu contraziceri vii, descrie în felul său situația critică și într'un hohot general le dă un sfat bun guvernanților:

-- De ce să votați azi încredere, când mâine, poate cade guvernul și trebuie să vă bucurați de venirea unui alt guvern.

Pretinde — poate a 100-a oară — votul universal, dar nici nu așteaptă să-l facă guvernul acesta, căci acolo e dușmanul neîmpăcat și cel mai periculos al proiectului contele Ștefan Tisza, (Puternice strigăte de: să trăiască!) păzitorul națiunii maghiare. (Ovații lungi din partea guvernamentalilor.)

Majoritate cumpărată.

Următorul vorbitor e d. dr. Alexandru Morariu. Plin de un avânt tineresc, energie, conștiință de adevărul argumentelor, pe cari le folosește d. Morariu a vorbit de data aceasta mai admirabil, mai neînfricat ca altădată. Ungurii îl ascultau iritați până la extrem de expresiunile vehemente cu cari apostrofa oratorul pe aceia, cari singuri sunt răspunzători pentru ilegalitățile fără pereche săvârșite în timpul din urmă.

Zgomotul și neliniștea patrioților și-a ajuns culmea atunci, când d. Morariu a „c. tezat” să le spună, că:

... Majoritatea guvernului nu plătește nimic, căci nu e câștigată cu mijloace legale, ci e cumpărată cu bani.

Aici s'a născut un zgomot de nedescris și patrioții s'au revoltat de ai gîndit, că dreptatea e pe partea lor. Oratorul n'a putut continua în liniște, căci furtuna aceasta artificială a ținut și mai departe.

Moțiunea românilor. — Vorbirea domnului Boilă

După vorbirea excelentă a d-lui Morariu s'a ridicat fostul prefect al comitatului Hunedoara Szentkereszty și a fost atât de cutezător să mărturisească acolo în forul acela public, lucrul acela revoltător, că alegerile într'adevăr nu se pot face fără de o mică presiune din partea celor dela putere și între risete ironice a spus, că — da într'adevăr alegerile numai cu bani se pot face.

De odată se umplu sala, din toate părțile sosesse membrii, cari au ieșit nițel afară, se face o liniște până acum neobicinuită și ascultat de toți cu un interes deosebit, într'o extremă agitație d. Boilă își începe vorbirea. Altădată nu putea să vorbească liniștit, îl întrerupeau mereu, acum a ținut o vorbire la nivel parlamentar, dezvoltând situația politică, arătând două primejdii mari, cari amenință dezvoltarea pacinică a țării, împedecându-o, deja de trei-patru decenii.

— Chestiunile aceste sunt raportul între naționalitățile țării și raportul Ungariei față de Austria și interesele ei.

Acestea două chestiuni trebuiesc limpezite și rezolvite și trebuie deci făcut primul pas, prin realizarea votului universal, egal și secret, căci numai parlamentul poporului, parlamentul votului universal poate rezolvi astfel de chestiuni grave. Guvernul Khuen nu e capabil de așa un lucru, el vrea să aducă dări nouă, drepturi însă nu vrea să aducă poporului. Prezintă o moțiune în senzul căreia:

Partidul național român din comitatul Târnavei condamnă ce e drept obstrucția din principiu, dar e de părerea, că față de guvernul Khuen toate mijloacele legale sunt îndreptățite spre a-l șterge de pe suprafața pămîntului.

Majoritatea votează încredere?

După vorbirea domnului Boilă a mai vorbit d-nii Izekutz, Sándor János, (pro) Gvidó Béla (contra) și ajungînd la vot propunerea lui Pekri, congregația a primit-o cu **97 de voturi față de 8: (și opt!!)**

Congregația a ținut dela 9 ore dimineața până la 3 p. m.

Cor.

INCZÉDY ÁKOS

stoler, atelier pentru aranjarea odăilor

ARAD, str. gróf Károlyi Gyula Nr. 10 (casa proprie.)

Aranjează și servește cu planuri de aranjament pentru odăi și prăvălii. Totfelul de planuri se execută gratuit. Se află stabil înmagazinate cele mai escelente mobile.

Școalele medii gr. or. române din Brașov

— Inștiințare pentru anul școlar viitor —

Anul școlar 1911—12 se va începe la 1 septembrie st. v. 1911, adică în 14 septembrie st. n. Părinții, cari doresc să-și dea copiii la aceste școale, sunt poftiți a se prezenta cu fiii sau cu fiicele lor în cancelaria direcțiilor respective în zilele de 1, 2 și 3 septembrie v., adică în 14, 15 și 16 septembrie st. n. pentru înmatriculare. — Școlarii, cari se înmatriculează pentru primadață la școalele noastre medii, vor aduce testimoniu școlar, certificat de naștere și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe clasa precedentă au să-l prezinte toți școlarii, cari vin a se înmatricula, așadar și școlarii, cari au absolvat clasa precedentă la școalele noastre.

Din 31 august și până în 2 septembrie v. dela 8—12 ore a. m. se vor ținea examenele private, supletorii, de diferență și de corigență. Ceice s'ar prezenta mai târziu, au să petiționeze la direcțiune, dovedind cu atestat valabil cauza întârzierii.

Notă. — Școlarii cari vin dela un institut, unde în gimnaziul superior nu au învățat limba grecească, vor fi supuși unui examen de primire din limba grecească.

Didactrul în gimnaziul inferior și școala reală este de 24 cor. pe an, iar în gimnaziul superior (cl. V—VIII) de 40 coroane pe an. — Cei înmatriculați pentru primadață mai plătesc odată pentru totdeauna o taxă de primire de 8 coroane. Școlarii neromâni, plătesc didactrul, taxa de primire și taxa pentru fondul de penziune dublu. Taxa pentru fondul de penziune este în gimnaziul superior 10 coroane, iar în gimnaziul inferior și școala reală 6 coroane; taxa pentru testimoniu (Fond Coresi) 3 coroane, taxa pentru anuar 1 coroană, taxa edilă 6 coroane în clasele de jos, 10 coroane în clasele de sus; taxa pentru mijloace de învățământ și mobilier este de 2 cor. respective 4 cor.; — taxa de patinat este de 30 bani, respective 50 bani; taxa pentru bibliotecă e de 1 cor.; taxa de membru la societatea de lectură a studenților este pentru cl. V. și VI. gimn. 1 cor., pentru cl. VII. și VIII. gimn. 2 cor.

Afară de aceste taxe, cari se vor plăti la cassa onor. Eforii școlare, toții elevii școalelor medii vor mai solvi cu ocaziunea înmatriculării la direcțiunea școlară încă cor. 2.50 pentru procurarea de ghete de gimnastică trainice și uniforme pe seama fiecărui elev.

Didactrul se poate plăti în 3 rate după normele stabilite în normativul Eforiei școl.

Școlarii, cari vor să fie scutiți de didactru trebuie să-și înainteze petițiunile lor până în 30 septembrie st. v.: în cancelaria Eforiei școlare.

1. Indreptățiți a petiționa sunt acei școlari săraci, cari au moralitate bună și nota generală din studii foarte bine sau bine.

Cu nota suficient pot fi scutiți numai acei elevi, cari sunt din Brașov și cercetează clasa I. și II. gimn. sau reală.

2. La petițiune se aclude atestatul de paupertate al oficiului comunal, vidimat și de parohul local.

3. Toți petenții au să accludă și testimoniu ultim de clasă.

Scutiri se acordă numai la didactru — celelalte taxe trebuie plătite de toți școlarii.

Brașov, în 5 august v. 1911.

INFORMAȚIUNI

Arad, 24 august 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță pe alocurea furtuni și schimbări neînsemnate în temperatură.
Prognostic telegrafic: Căldură, furtuni.
Temperatura la amiază a fost de 29.4 C.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe Octomvre	Cor. 11'64
Grâu pe Aprilie 1912	" 11'80
Secară pe Octomvre	" 9'81
Cucuruz pe August	" —
Cucuruz pe Septemvre	" 8'37
Cucuruz pe Maiu 1912	" 8'22
Ovăs pe Octomvre	" 8'94

Scenă de gelozie

Cine susține că gelozia ar fi condimentul necesar al dragostei, i-se recomandă următorul dialog, petrecut întocmai.

El. — Era foarte elegant costumul verde al primadonei.

Ea. — Verde?... azur vrei să zici!

El. — Dar nu! verde, ce naiba!

Ea. — Era azur, când zic eu; doar atâta lucru mă pricep și eu, să cunosc o culoare.

El. — Nu zic ba, dar oricine poate greși; și la lumina artificială se poate, că verdele să pară azur...

Ea. (râzând) — Iacă, na! tocmai pe lumina artificială, azurul pare verde.

El. (conciliant) — Fie așa!

Ea. — A, să mă ierți, pe mine nu o să mă faci tu, ea pe un copil să tac eu o vorbă dulce. Dacă ești convins că ștota era azură, bine; dar dacă persisti să susții că era verde...

El. (conciliant). — Dar fie cum o fi, n'are nici o importanță.

Ea. (neținând în seamă întreruperea lui) — atunci trebuie să-ți susții convingerea ta.

El. — Atunci scumpa mea, îți garantez că era verde!

Ea. — Imi garantezi?... Și cum o știi așa bine?

El. — Nu o știu; am văzut-o cu ochii mei!

Ea. — Ai văzut-o?... A da, acum văz și eu, că spre a putea fi așa de sigur de faptul tău, tu trebuie să cunoști de aproape pe aceea... creatură. Și poate... o, ce idee!... ești chiar tu, cel ce i-ai plătit aceea haină!

El. — Eu?... dar ce-ți mai furnică acum prin cap?

Ea. — Imi furnică?... Te-ai priceput tu vreodată la haine femești?... Te-ai interesat tu vreodată de toaletele mele?... hei!... Nu, niciodată!... Și cum uite colo, deodată... Dar bine, foarte bine! Dumnealui îi trebuiesc acțiunile!

El. — Dar...

Ea. — A, e o infamie! Să fii așa înșelată pentru astfel de femce! și asta numai la doi ani după căsătorie! (Sboară o palmă. Sgomot. Aleargă servitorii. Vin vecinii. Doamna și-a eșit din fire). Lăsați-mă! Lăsați-mă în pace! Sunt o nenorocită! Și apoi ce vă pasă vouă? N'am eu dreptul să dau o palmă bărbatului meu, care se ruinează, ca să ție femeii de astea dela teatru?

Rezultatul final? — Divorț: nepotrivire de caracter...

De-ale noastre.

Toți participanții la festivitățile dela Blaj să nu uite că numele stației unde se coboară este *Küküllő-szög* și nu *Balázsfalva*.

Moartea colonelului Gheorghe Popoviciu. Din Graz ni se scrie, că în 22 august st. n. a răposat acolo Gheorghe Popoviciu, colonel în pensiune. Răposatul s'a născut în 1850 în Rudăria, la 1867 a fost asetat iar la 1874 a primit rangul de locotenent, la 1887 rangul de căpitan și

la 1903 cel de colonel. Scurt după aceasta a intrat în statul de penziune.

Trimitem familiei întristate condolențele noastre.

Aviz părinților! Institutul nostru, la a cărei întemeiere alături de ceilalți fruntași din părțile beinșene au străruit mai cu seamă și domni profesori și învățători dela școlile din Beinș, și-a început activitatea și ne permitem o Vă anunța, că am deschis în piața Beinșului, în casa fundației Nicolae Cristea o *librărie*, pe care am înzestrat-o cu toate cărțile de școală, precum și cu toate caietele necesare, atât în gimnaziu, cât și în școlile elementare, precum și în școala civilă de fete.

Avem în depozit nu numai cărți nouă, ci și de cele vechi, renovate și compactate, astfel, că studenții mai săraci vor putea să afle la noi cărți cu prețurile cele mai ieftine posibile.

Mai amintim, că vindem numai cărți și utensilii aprobate de autoritățile școlare și vă rugăm a adresa cu toată încrederea ori-ce comande.

Apelăm la bunăvoia d-voastră să ne sprijiniți ca instituție culturală românească și să ne recomandați cunoscuților d-voastră.

Primiți, vă rugăm, asigurarea distinciei noastre etime. Direcțiunea institutului „*Doina*”, tipografie și librărie, societate pe acții.

Neerolog. *Olivia Șinca*, după un morb scurt, dar greu, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului în 21 august, 1911, în anul al 10-lea al vieții. Înormântarea a avut loc la 23 august în cimitirul gr. cat. din Giungiu.

Transmitem adâne întristaților părinți sincerele noastre condolențe.

Vești bune din Cenadul-mare. Din Cenadul-mare primim știrea îmbucurătoare, că un consorțiu de 20 inși în frunte cu învățătorul *Dimitrie Bosian* au cumpărat dela consistorul arădan pusta dela Sânt-Petru constătătoare din 1210 jugăre, cu prețul de un milion cincisute șasesprezece mii coroane.

Petreceri. *Tinerimea studiosă din Glod* și *jur* invită la petrecerea de vară cu dans care se va aranja în seara de sf. Mărie adică în 28 august st. n. în sala școlii gr.-cat. din loc.

Venitul curat este destinat pentru înființarea bibliotecii populare.

— *Tinerimea română din Temesság* invită la petrecerea, ce o va aranja cu concursul corului bisericesc din loc la 15/28 august 1911 (la rugă), în sala lui Gheorghe Adam din loc. Venitul curat e destinat spre scopuri filantropice.

Programul: „*Motto*”. „Pe al nostru steag”, cor bărb. de Porumbescu. „*Țiganul la miere*”, anecdotă, predată de Vasile Ulita. „*Ști mândro când te iubiam*”, cor bărb. de T. Popovici. „*Țiganul talmaci*”, predat de Gruia Ulita. „*Păc*”, cor bărb. de I. Vidu. „*Ardeii și măgarii*”, anecdotă de Speranță, predată de Petru Cica. „*Coasa*”, cor mixt de I. Vidu. „*Nunta țărănească*”, tablou național în un act de V. Alexandri jucat de: Braneu Vuici, Gheorghe Buibaș, Gheorghe Preda, d-șoara Florica Bărăgia, Gheorghe Ulita, ped. c. II, Ioan Sârbovan, Ieftimie Giurcovici și Victor Gruion.

În pauză „*Bătuta și Călușerul*”.

Dare de seamă. Cu ocaziunea petrecerii împreună cu dans aranjată de senatul școlastic parohial gr.-cat. din Chimitelnic în 13 august a. c. ca taxă de intrare a încurs 145 coroane.

Suprasolviri au făcut următorii domni: Ion Kostyán din Budiu 1 c., Alexandru Voda, Vaidei 1 c., Basiliu Mureșan, Budiu 1 c., Augustin Bughian, Budiu 1 c., Rev. Nicolau Solomon, Ludoș 3 c., Ioan Rus, Ludoș 1 c., dr. I. Oltean adv., Ludoș 2 c., Ioan Moga, Păcal 2 c., Fam. Ioan Boeriu, Lechița 10 c., Fam. Teodor Moga, Zau 6 c. Ben. Pop Lupu, Tăurenii 2 c., dr. Mihail Moldovan adv., Ludoș 3 c., Augustin Cioba, Bord 1 c., Basiliu Angel, Dateș 1 c., Barra Gábor, Chimitelnic 16 c., Vasiliu Suci, Căpuș 1 c., Valeriu Vlăss, Lechița 1 c. Fam. R. Orbean, Iclânzel 2 c., Alexandru Maior, Zau 3 c., Lucreția Nistor Chimitelnic 1 c., suma 65 cor.

După petrecere am mai primit dela d. Calopia Elena soția dlui dr. Gheorghe Cipăian din București, originar din Chimitelnic 100 cor. Ioanichie Mărginean cand. de adv. Alba-Iulia 5 c., dr. Nagy Sándor adv., Ludoș 10 c., Csomos Jenő proprietar, Căpuș 4 c., suma 119 cor.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de gimnastică institut de dentistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22.

Etagiul I, în fața pal. administrativ (comit.)

Dela popor cu ocaziunea botezării după sfîntirea școalei a încurs 17 cor. 34 fil.

Întreg venitul face 347 cor. 14 fil. din care subtragându-se spesele de 165 cor. 32 fil. rămâne venit curat 181 cor. 82 fil.

Tuturor acelor, cari au binevoit a ne onora cu prezența dlor și au solvit taxa de intrare. Acelora cari au făcut suprasolviri precum și acelora cari ne-au trimis cât de puțin ajutor după petrecere se aduce mulțămîntă publică și pe această cale; dară în special aducem mare mulțămîntă dlui dr. Gheorghe Cipăian din București, care anul trecut fiind acasă la părinți ne-a dăruit 100 cor. iară acum doamnă-sa altă sută de coroane. D-zeu să răsplătească fiecăruia înmiit jertfa dată cu această ocaziune pe altarul culturii naționale românești. *Chimistnic*, la 21 august 1911. *Teodor Hârșian* paroh.

Din patrie.

Posibilitatea exportului paielei de mătura în Ungaria. O firmă din Budapesta cumpără, din Ungaria și din țările vecine, mari cantități de paie de mătura, pentru a le exporta în străinătate. Firma Arthur Fürst (Bálvány utca 21), cumpără, pentru exportul în America, însemnate cantități de paie de mătura, de bună calitate.

Șeful acestei firme ar fi foarte bucuros să poată găsi acest produs și în România și oferă pentru suta de kg. de paie de mătura, presate și împachetate, franco bord Galați sau Constanța 20 (douăzeci) coroane, sau lei 21, ceea ce ar face pentru vagonul de 10.000 kg. lei 2.100.

Acesta ar fi un preț destul de avantajos, pentru a încuraja pe agricultorii noștri, având în vedere, că producția acestui articol la hectar este bogată.

Dacă va găsi marfa bună, firma e gata să cumpere mai multe sute de vagoane, rămânând să-și procure în fiecare an acest articol și din țara românească.

Pentru orice alte lămuriri, cei interesați se vor adresa firmei, sau d-lui G. Moroianu, atașat comercial al României la Viena (IV, Heugasse 48).

Meseriașii români sibiieni — în serviciul săracilor. „Telegr. rom.” serie: Din cercurile meseriașilor aflăm, că duminică, în 13 august 1911, aranjând „Societatea pentru ajutorarea la Crăciun a copiilor săraci, fără deosebire de naționalitate” obicinuita producțiune publică, cu scop de a aduna pentru darurile de Crăciun, — căci ea vara adună pentru iarnă, — corul mixt al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”, constător din aproape 70 persoane, invitat să coopereze și el alături de alte 4 coruri, a fost distins în mod de tot măgulitor de numerosul public, ce abia a încăput în spațioasa grădină „Hermann” și în pavilionul de vară. Cele două cântări, conduse cu cunoscuta dibăcie a dirigentului Candid Popa, în urma nesfârșitelor aplauze, au fost repetate. Bună și plăcută impresie a făcut asupra străinilor costumele naționale, care îmbracă atât de cu gust bravele noastre coriste. Laudă tuturor.

Exportul carnei din România în Austria. Din Iași se telegrafiază următoarele: Un grup de măcelari din Viena a sosit la Iași, spre a trata cu cercurile interesate asupra organizării unui export sistematic de carne din Moldova în Austria.

Tratativele au dat un rezultat favorabil. S'a încheiat deocamdată un contract pe șase luni, care a fost semnat astăzi.

Din Turnu-Severin se telegrafiază că expedierea ultimului transport de carne a întârziat din cauza lipsei de carne.

Spaimă în tren. Holera bântuie dar mai ales îngrozește mereu. Un nou caz suspect de holeră a produs mare spaimă în trenul de persoane, care a sosit sâmbătă după amiază în Viena la gara căilor ferate de sud. O femeie care venia din Triest, s'a bolnăvit fără veste și a început să verse. Doi dintre călători s'au speriat atât de rău, încât în zăpăceala aceluia moment au sărit din vagon, deși trenul mergea cu viteză încă departe de gară. Amândoi călătorii s'au ales cu rane considerabile și au fost transportați cu trenul următor la Viena. Cercetarea bacteriologică a

dovedit însă, că femeia dela Triest nu avea baccilii holerei.

Tot holera. În Fiume s'a constatat în mod oficial ivirea holerei. Conform datelor statistice de până acum, în Fiume s'a înregistrat: un caz mortal și 6 îmbolnăviri. Persoanele venite în atingere cu cei bolnavi, au fost izolate. Epidemia a produs nu puțină turburare între locuitorii orașului. Autoritățile se grăbesc însă a liniști publicul și a lua măsurile necesare pentru împedecarea răspândirii grozavei boale.

Dela frați.

Primul teatru antic în mijlocul naturii în România, idee care aparține d-nei Brăneanu-Achaume, va fi inaugurat la Sinaia la 14 August, ora 3 p. m. Se știe, că A. S. R. Princesesa Maria a binevoit a accepta înaltul patronaj al acestei opere de mare artă — a cărei inițiativă este pusă sub auspiciile unui comitet compus de d-na ministru Nenițescu, d-na Chrissoveloni, d-ra Seculici, d-lor Grigore Cantacuzino, Ioan Mitilineu, Ioan Pilat, Ioan Procopiu, Rosetti Bălănescu, Sipsomn, Brătescu-Voinesti, Minculescu, Dem. Anghel, Alexandru Dorna.

Artiștii cari vor da concursul lor la această operă sunt dintre cei mai buni și mai cunoscuți și anume măștru Dinicu, dinstinsul șef al orhestrii ministerului de culte și instrucțiuni publice împreună cu mai mulți artiști ai Teatrului Național; d-na Lucia Sturdza, O. Brăneanu-Achaume, Maria Giurgea, d-ra Kernbach, d-nii Tony Blandra, Manolescu, Petrescu, Bulfinsky, Nițulescu.

Ravagiile tifosului la Iași. *Cazurile de tifos se înmulțesc din zi în zi. Din această cauză d. dr. Flor, medicul primar al orașului a lansat în oraș placarde prin care anunță pe cetățeni de ravagiile pe cari le face această boală, dând sfaturi cum să se păzească de ea.*

Un nou volum de poezii de Carmen Sylva. Ziarul unguresc „Pester Lloyd”, ne înștiințează, că M. S. regina României a terminat un nou volum de poezii, care va apare la iarnă.

Noua operă a Carmen Sylvei, spune ziarul unguresc, face parte dintre cele mai frumoase opere ale genialei poete.

Volumul poartă titlul „Reize Früchte” (Fruete coapte) și va apare în editura unei firme din Hamburg.

Școala de electricitate de pe lângă Facultatea de științe. Încă din octombrie anul trecut a început să funcționeze pe lângă laboratorul de electricitate dela Facultatea de științe din Iași o școală de electricitate, care are de scop a forma pentru industria electrică electricieni, cu cunoștinți necesare la instalațiuni, canalizări, conducere de uzine electrice etc.

Durata cursurilor și lucrărilor practice de laborator și atelier, se fac în doi ani.

Anul I numit an preparator și anul al II-lea care e anul de specializare.

În anul preparator se primesc elevii, cari nu posed în mod suficient cunoștințele necesare pentru înțelegerea cursurilor din anul de specializare.

Sunt admiși în anul de specializare, fără concurs: inginerii diplomați din țară sau din străinătate; licențiații în științe fizice, chimice sau în matematici; ofițerii cu școala de aplicație artilerie, geniu și marină; și absolvenții în științele fizice sau matematică.

Sunt admiși în anul preparator fără concurs: ofițeri cu școala de infanterie și cavalerie; absolvenții de liceu, secția reală sau modernă; absolvenții școalei de conductori, poduri și șosele; absolvenții școalelor superioare de arte și meserii.

Candidații cari nu posed diplomele sau certificatele ce se cer pentru a intra în anul preparator, vor putea fi primiți în acest an, în urma unui concurs de admitere, ce-l vor da din fizică, chimie și matematic după programa de liceu secția reală sau modernă.

Toți ceice doresc să urmeze această școală, trebuie să înainteze Direcțiunii școalei de electricitate, cel mult până la 1 octombrie următoarele acte: o cerere de înscriere în care să arate: nu-

mele, pronumele, funcția ce ocupă, anul în care cere înscrierea, precum și locuința; actul de naștere; diplomele sau certificatele ce posedă.

Anul școlar începe la 15 octombrie, iar dela 1—15 octombrie se ține examenul de admitere în anul preparator.

Manevrele regale române. Trupele garnizoanei din Iași vor pleca spre Botoșani în vederea manevrelor regale, în dimineața zilei de 27 august.

Marșul va fi făcut pe jos. Trupele din contingentul 1909 cari au fost concentrate în vederea acestor manevre, vor pleca la 29 eu trenul.

Până la 15 septembrie se vor face exerciții și marșuri la Botoșani, iar în dimineața acelei zile vor începe a se desfășura lupte între corpurile 3 și 4 de armată.

Între Tr.-Frumos și Iași se va da lupta finală.

Cu începere dela 25 septembrie și până la 27 spre 28 trupele vor fi toate concentrate pe platoul dela Mărzești.

La orele 3 dimineața din ziua de 28, trupele se vor îndrepta spre Iași, iar în ziua de 28 septembrie la orele 10 vor executa înaintea M. S. regelui și a familiei regale, pe platoul dela Copou, defilarea.

Manevrele diviziei de roșiori a corpului 4 de armată, cari se vor desfășura în apropiere de Pașcani, vor fi comandate de către d. general Alex. Mustăț. La defilarea trupelor vor lua parte și elevii școalei de ofițeri din București.

Crucea lui Tudor Vladimirescu. Crucea lui Tudor Vladimirescu ridicată din inițiativa d-nei Smara, a fost așezată în fața mitropoliei din Târgoviște.

Această cruce are o înălțime de 3.70 m. și conține următoarea inscripțiune:

Eroului Tudor Vladimirescu martir al redemptării naționale.

Crucea va fi inaugurată la 20 august, cu prilejul congresului învățătorilor.

O escadră rusă la Constanța. În cursul lunii septembrie va sosi la Constanța, în România, escadră rusă de pe Marea Neagră.

Comandantul escadrei, însoțit de câțiva ofițeri, se va duce la Sinaia, spre a saluta pe M. S. regele Carol în numele M. Sale țarului Nicolae al II-lea.

Cu acest prilej se va oferi un prânz de gală la castelul Peleş, în onoarea ofițerilor ruși.

Dela „Bunii templeri”. Duminică 7 august ora 4 d. a. a avut loc în str. Știrbei Vodă nr. 37, serbarea de întemeiere a lojii tinerimei „Înainte!” nr. 5, de sub conducerea lojii „Speranța” nr. 8. Serbarea de întemeiere a fost prezidată de d. Otto Kestler, marele conducător al mișcării tinerimei. Loja tinerimei „Înainte!” nr. 5 e cea de a doua loje românească de tineri Bunii templeri din București, cea dintâi fiind loja tinerimei „Luceafărul” nr. 1 întemeiată la 19 octom. 1908. Această nouă loje a tinerimei a fost întemeiată cu 27 de copii și va fi condusă de d. Alfred Bening, conducătorul mișcării tinerimei al lojii „Speranța” nr. 8 Ședințele le va ținea duminică, ora 3 d. a., și-și va avea activitatea în culoarea de albastru, ea și loja „Speranța” nr. 8.

Loja de District nr. 1 își va ține ședința sa trimestrială duminică 28 c., ora 8 și jumătate seara, în str. Știrbei-Vodă 37.

Lămuriri, însoțite de foi de propagandă și broșuri cu privire la „ordinul Bunilor templeri” I. D. G. T., ca cea mai mare societate mondială de luptă împotriva alcoolismului, pe temeul desăvârșitei obțineri dela bănturile alcoolice, trimite d. *Nic. Popovici*, st. Școlii, 24 Sibiu.

Din străinătate.

O descoperire senzațională. Din Petersburg vine știrea, că sub castelul imperial din Livadia s'a descoperit un tunel, care a fost săpat de către revoluționari.

Fundamentele castelului fiind slăbite, sunt temeri, că se va produce prăbușire. În tâmpul șederei sale la Livadia perechea imperială rusă nu va locui în castel.

Calătoria regelui Petru. Regele Petru va pleca săptămâna viitoare la Petersburg, spre a asista la celebrarea căsătoriei fiicei sale.

În cursul lunii octombrie regele Petru va face o vizită la Viena, fiind însoțit de primul ministru Milovanovici.

Orașul Marudant în mâinile triburilor rebele. Ziarul „Morning Post” din Londra află că situațiunea la Marudant este destul de gravă. Tribul Gaura, sprijinit de populațiunea orașului, a ocupat mai multe puncte importante din centrul orașului.

La primul atac au fost ucise 46 de persoane. Guvernatorul a invitat pe europeni să se refugieze în citadelă.

Avansurile ex-regelui Manuel. Comisia parlamentară din Lissabona a stabilit, că ex-regele Manuel datorează statului 22 milioane lei pentru avansurile ce le-a primit din casa statului.

Pentru acoperirea acestei sume se vor scoate la vânzare moșiile ex-regelui.

Haine de lemn. Un american și-a fabricat pentru sine o haină din fire de lemn de pin, transformându-le pe acestea în fir destul de subțire, așa, că se poate țese ca postavul. Inventatorul afirmă, că ștufa astfel obținută este tare ca pielea și costă cu mult mai puțin de cât cel mai slab postav. Aspectul acestei noi stufe în culoarea naturală a lemnului încă nu-i mai urf, ca a altor postavuri.

Un nou record aviatic. Din Chicago se anunță, că recordul de înălțime, stabilit de către căpitanul francez Felix, care se ridicase la 3350 metri, a fost bătut de către americanul Brindley, care a atins o înălțime de 3575 metri.

Franța atacată de un ziar italian. Ziarul „Stampa” din Turin reproșează Franței, că s'a îmbogățit în Africa pe socoteala Italiei și caută să ocupe cu încetul Tripolisul.

Franța — spune ziarul — este pe cale să înghiță nu numai Marocul, ci și Tripolisul.

Vizita lui Enver-Bey la Cetinje. Atașatul militar turc la Berlin, Enver-bey a sosit acum câteva zile pe neașteptate la Cetinje, unde a fost primit în mod cordial și reținut la dîne.

La masă, regele Nichita a băut în sănătatea fineriei turci și a armatei turcești și a predat lui Enver-bey ordinul Danilor.

Enver-bey și-a continuat apoi drumul la Berlin. Fiind interviuat de un redactor al ziarului „Piccolo”, atașatul militar turc a declarat, că nu a avut vre-o misiune specială la Cetinje și că e foarte mișcat de dovezile de simpatie, pe cari i-le-a arătat regele Nichita.

În ce privește rezolvirea chestiunii albaneze, Enver-Bey o socotește ca o victorie a guvernului turc. Acest succes se datorește însă în mare parte și măsurilor militare ale lui Torguth Sefket-pașa. Trebuie observat, a spus Enver-bey, că noul regim are o atitudine blândă față de albanezi și se silleşte să evite orice măsuri, cari ar provoca nemulțumiri.

În convorbirea sa cu Enver-bey, regele Nichita a accentuat asupra necesității de a se împlini promisiunile făcute malisorilor.

Eliberarea lui Richter. După mai multe depeșe inginerul Richter a fost eliberat din partea bandiților la 22 august în urma unui preț de 4000 funți turcești oferite din partea consulatului german din Salonic. După mărturisirile lui Richter bandiții l-au ascuns mai întâiu pe teritor turcesc mai apoi pe cel grecesc în jurul mănăstirii Sparpos. Mai târziu a fost readus pe teritor turcesc în satele Missalcar și Carapmar, unde a petrecut până la eliberarea sa. De aici a fost petrecut de bandiții până la graniță iar apoi eliberat.

Inginerul Richter a fost aplicat la firma Zeiss din Jena și a plecat în 24 mai a. c. la Salonic ca să crece Olimpul. Deja cu un an înainte a cerat Richter să urcă acest munte în societatea alor doi prieteni ai săi din Salonic un englez și un german, dar nu le-a succedat, căci abia a ajuns la o înălțime de 2000 metri și au trebuit să se întoarcă. De-aceia n-au fost pregătiți îndeajuns. Pentru anul acesta în august s'a vorbit Richter cu un inginer englez cu numele Goldberg ca să facă din nou o încercare. Sfârșitul verei și începutul toamnei sunt cele mai potrivite anotimpuri pentru a urca Olimpul, căci în timpul acesta munții sunt

mai puțin acoperiți de zăpadă și gheață. Richter s'a căsătorit însă în timpul acesta, și-a schimbat planul și a mers încă în maiu la Salonic și a pornit la drum singur. Înzadar a fost admoniat, că calea este foarte primejdioasă fiind ținutul întreg plin de bande de hoți, cari anume pândesc după călători. Richter însă, care are 47 ani, dar e naiv ca un copil răspundea la toate acestea: „Mie nu-mi fac nimic”. Nici chiar acel sfat al cunoscuților și prietenilor săi să nu prea bată toba despre întreprinderea sa, n'a fost luat în considerare de el și în scurtă vreme toate zările din Salonic aduceau știrea, că inginerul german Richter va sui din nou înălțimile Olimpului, chiar și ziua plecării a fost anunțată. Natural, că bandiții au fost anunțați despre acest plan și au așteptat numai după prada bogată.

După o călătorie de mai multe zile Richter a ajuns în satul Cokinoplo. Aici a poposit, a prânzit într'un han, iar după prânz a pornit în pădure la izvorul Kuvani. Jandarmii cari l-au însoțit până aici, au voit să-l întovărășească, dar Richter a refuzat. Numai după multe capacități s'a lăsat însoțit de 2 jandarmi, ce nu au fost chiar singuri. Hoții au fost avizați de această mică plimbare alui Richter și s'au pus la pândă în apropierea izvorului. Ajungând Richter la izvor cu cei doi jandarmi, s'au așezat lângă el pentru a se odihni și a se răcori din apa lui de cristal. În timpul acesta bandiții i-au încunjurat într'un cerc, așa că numai era chip să scape. Când cei doi jandarmi au observat situația critică cu un eroism nobil au luat lupta cu hoții numai să poată da prilej lui Richter să scape. S'a pornit un mic războiu între bandă și jandarmi până ce cei doi jandarmi au căzut morți de gloanțele hoților. Richter s'a și folosit de prilej și a luat-o razna prin pădure. În clipa însă când să scape a fost prins de locuitori din comună, cari au stat în legătură cu banda și l'a predat apoi hoților. Locuitorii greci din comună se vede că au fost înțeleși mai toți cu bandiții și le făceau servicii, căci chiar în timpul când se auziau pușcăturile dese, a sosit în comună o patrulă destul de puternică de jandarmi a cărei comandant a întrebat un țaran ieșit în cale despre natura lor.

Țaranul întrebat i-a răspuns, că inginerul Richter și încă vre-o doi inși fac exerciții de tir în pădure. Jandarmul a dat crezământ cuvintelor lui și n-a plecat la izvor. După zece minute comandantul jandarmeriei a primit o epistolă, în care se spunea cu triumf din partea bandiților, că Richter a fost prins.

Jandarmii au făcut arătare la comanda districtuală din Livadia și la Caimacanul din Clasova. Nici acum însă n'ar fi fost prea târziu și Richter putea fi ușor mântuit, căci jandarmii cunoșteau toate cărările din munți și păduri și puteau ușor să le dea de urmă.

Dar a fost comisă o gresală de neiertat din partea Consulatului german, care a crezut, că este mai bine, dacă bandiții nu vor fi urmăriți cu prea mare zel, căci în cazul acesta ușor s'ar putea întâmpla ca Richter să fie ucis. Se știa că bandiții își vor face în curând ofertul sub care sunt aplicați să elibereze pe Richter. După 2 săptămâni au fost aflate două epistole sub fereastra consulatului din Clasova în care șefii Lollios și Starti făceau propunerea lor concretă.

În cealaltă epistolă era subscris un text grecesc din partea lui Richter, în care se ruga să i-se facă eliberarea cât mai în grabă.

Bandiții cereau nu mai puțin decât 50000 funți turcești, cari fac circa un milion de coroane. Se cerea aceasta sumă sub amenințarea, că la din contră Richter va fi ucis fără milă și atunci și imperiul otoman va avea sfârșit căci Germania își va răzbuna pentru supusul ei. Mai târziu hoții și-au redus pretenziunile iar autoritățile turcești s'au pus să urmărească banda cu mult aparat, dar totul a fost înzadar. Consulatul german a început tratative pe ascuns cu banda și după multe trăgănări s'a ajuns la acordul de a fi eliberat pe lângă suma de aproape 8000 mărci.

Botezul civil. Căsătoriile religioase, deși continuă a se practica, pierd mereu din aderenții lor în statele unde căsătoria civilă e obligatorie.

De altfel, obiceiurile tradiționale cari au raport cu biserică primesc lovituri tot mai dese și nu trebuie să ne mirăm că după căsătoria civilă începem a avea botezul civil.

Botezul civil a început să fie practicat în mai multe comune din Franța și inovația se datorește primarului comunei Flacé-les-Mâcon.

După ce a primit la primărie pe părinții și pe noul născut, însoțit de naș și de nașă, primarul a predat familiei copia de pe actul următor al cărui text a fost transcris într'un registru special:

Botezul civil.

„Marie-Philiberte Sève, fiică a lui Louis Sève și a Philimènei Charcosset, grădinari la Flacé, fi binevenită în marea familie a spiritelor desrobite (?) de dogma religioasă!

„În fața dlui Philibert Sève și a dnei Marie-Claudine Bacot, cari se constituie nașul tău și nașa ta:

„Eu, Coron Antoine, ofițer al stării civile, primar al comunei Flacé-les-Mâcon;

„În numele principiilor universale ale Cugețării Libere!

„În numele glorioasei revoluțiuni dela 1789, mama drepturilor Omului și a cetățeanului!

și laice!

„Te botez și îți fac trei porunci cari iau în chip public și solemn ca martori și chezași pe nașul tău și pe nașa ta, aici de față:

„I. Să-ți cinstești țara, pe tatăl-tău și pe mamă-ta și să-i slujești;

„II. Să susții din toate puterile tale dreptatea și adevărul.

„III. Să nu te temi de nimica alta pe lume decât de nedreptățirea semenului tău.

„Și acum, cetățeană Marie-Philibert Sève, întoarce-te la căminul părinților tăi ca să le faci bucurie și să trăiești în pace.

Primar, Coron.

Urmează iscăliturile părinților, a nașului și a nașei.

Cercetări în Nazaret. Preotul și arheologul francez P. Vialat a întreprins în vremea din urmă mai multe săpări la Nazaret, spre a desgrota la o bună eventualitate, lucruri ce ar sta în legătură cu viața lui Hristos. Până acum a dat numai peste vase ș. a. din primele veacuri ale creștinismului.

Aureolă luminoasă împrejurul corpului omenesc. D-rul Patriciu O'Donnell din Chicago face de multă vreme experimente privitoare la aureola luminoasă ce încunjură corpul omenesc, cât e în viață și dispare deodată cu moartea lui.

În spitalul său din Chicago a reușit cu anume procedeu, să fotograficeze pe muribund, constatând în fotografie dispariția aureolei în momentul morții.

De curând a făcut experiențe în prezența mai multor medici, cu patru modele dela institutul de artă din Chicago.

Modelele, învelite în cearceafuri, au fost conduse succesiv într'o cameră obscură.

Apoi au fost desvelite și de corșaf și atunci apăru o ușoară lumină nebuloasă, care arată formele tinereilor modele. Spre a convinge pe doctori, că nu e vorba numai de o iluziune, d-rul O'Donnell, chemă trei surori de caritate din spital, cari nici n'aveau idee de experimentele ce se făceau și le invită să observe cu multă băgare de seamă pe una din fetele modele. La început nu văzură nimic, dar apoi unul din medici, cum fac ipnotizatorii, făcu cu mâinile la oarecare distanță de modelă, formele acesteia. Îndată una din surori și pe urmă și celelalte văzură „fășii de lumină” apărând între degetele medicului și corpul femeii. D-rul O'Donnell zice, că este vorba de o atmosferă impalpabilă, ce emană din corp, și care ca toate forțele, este invizibilă în sine, dar devine perceptibilă prin mijlocul acțiunii sale asupra eternului atmosferic.

Diverse.

Teatral „Apollo”. *Ispășirea amorului* e motivul unei drame clasice din timpurile războiului francez, a „Pedepsei trubadurului”. Trubadurul în-amorât suferă cea mai cumplită pedeapsă pentru sentimentul său adevărat omenesc, fiind aruncat pradă unei fiare sălbatice fomete. Inscenarea virtuoasă a acestei drame e un capodoperă al cinematografului. Se va prezenta mâine, Vineri la teatral „Apollo”.

Apollo de altfel va prezenta următorul program:

Târg de vite în Algir. Amantul Luciei, umoristic. *Pedeapsa trubadurului*, dramă din epoca

meică a francezilor (colorat). Anunț de căsătorie. În Persia, o călătorie instructivă. Incercările de zbor ale dlui Luftig, foarte amuzant. *Regina Nini-vei*, legendă assiriană. Istoria reginei Tamiris: senzațional. *Aventura Lemkei*, comedie. Începutul d. a. la ora 6, 7 și jum. și 9. Orchestra proprie.

Cismele lui Tolstoi. Consecvent teoriilor lui, că omul trebuie să-și procure lucrurile, de care are nevoie, Tolstoi își făcea singur încălțăminte, lucra ogorul, își cosea hainele, etc.

O pereche din cismele luate de el, Tolstoi le-a dăruit ginerului său Suhotin cu ocazia născuturii ficei sale Tatiana Livovna. Acum cismele acestea sunt expuse în muzeul „Tolstoi” fiind însoțite de câteva note explicative, din cari se vede că bărbatul ficei scriitorului nu le-a purtat de loc, ci le-a pus în bibliotecă alături de colecțiunea completă a operelor lui Tolstoi, după ce mai întâi le-a dat numărul de ordine și o etichetă cu mențiunea „din ultimele opere ale lui Lew Nicolaevici Tolstoi”.

Dupăcum se vede Suhotin pune alături de „Război și Pace”, de „Ana Karenina”, „Invierea”, etc. și cismele cusute de marele scriitor.

Naște însă întrebarea, dacă glumețul ginere al marelui scriitor pune cismele alături de nemuritoarele opere, ori operele acestea, admirate de lumea întreagă, alături de cismele făcute în orele libere.

Mustele. Pe timpul verii mustele torturează lumea întreagă. Fel de fel de mijloace de stărpire au fost inventate. — totuși numărul victimelor e prea mic și oamenii sunt prea tare chinuți. De aceea în America s'au organizat concursuri pentru a recompensa persoanele cari vor găsi mijlocul cel mai expeditiv pentru a le extermina. O tină, mist Loyton Burdett a câștigat premiul acestei hecatombe cu 82,600 de victime.

In chestie personală*)

Onorată Redacțiune!

În nr. 167 al „Tribunei” un corespondent publică niște „amănunte” privitoare la „cazul soților Bărsan”. Între altele povestește de spionajul, ce l-ar fi întreprins o domnișoară (corespondentul o numește pe nume) în timpul reprezentației.

Acest amănunt nefiind decât o scornitură de prost gust a corespondentului, mă simt dator a-l desminti cu atât mai vârtos, cu cât e un exemplu clasic despre felul, cum o anumită specie de oameni se improvizează corespondenți, pentru ca sub masca binelui public și a cauzei naționale să lovească cu minciuni și inzulte în aceia, față de cari nutresc supărări personale.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta, redacția nu primește răspunderea.

Declar, onor. redacțiune, și la caz de nevoie pot dovedi, că domnișoara din chestie în timpul reprezentațiilor și în special la recitarea piesei „Carmen Saeculare” nici baremi o singură dată nu și-a părăsit locul din șirul al treilea, unde ședea, cu atât mai puțin s'a dus să-și vâre capul între culise”. S'ar putea oare închipui, ca o domnișoară, când toată lumea ascultă și privește cu cea mai încordată atențiune la artiști, să se ridice dela locul său și imbrâncind pe privitorii înghesuți să-și facă drum la culise spre a spiona, că oare șoptește cineva artiștilor ori nu și că după text șoptește ori nu, par'că piesa nu s'ar găsi tipărită la orice librărie. Și la toate acestea ar fi instruit-o tata ei, deși nime din public n'a știut înainte, că artiștii în locul comediei anunțate în program au să declameze „Carmen Saeculare”.

În loc de „amănunte” mincinoase, mai bine s'ar da publicului descrierea exactă a cazului d-lui Bărsan, căci până acum nu s'a făcut din partea nici unui corespondent o astfel de descriere.

Cred că sunteți și d-voastră de o părere cu mine, că corespondentul, care nu se sfiește a acuza o domnișoară de „mare spionaj” și a numi cu atâta cutezanță persoane, fără ca acele să fi servit cu cel mai mic motiv acuzei, este vrednic să fie înțărcat pentru totdeauna de această „proastă meserie”.

Vaș propune deci că numele acestui calomniator ordinar să-l dați publicității, ca publicul cetitor să-i facă judecata și ca să servească de învăț și altora de tagma lui.

Cu deosebită stimă.

Dr. Ion Jarda, avocat.

Bibliografie

Au apărut:

„Vieța nouă” (Anul VII nrul 12) cu următorul sumar:

Istorici și filologi II de *Ovid Densusiana*; Coboară corbii... de *Ervin*; Bisericiuța din Răzoare de *G. Galaction*; Ardealul nou de *Emil Isac*; E umbră și răcoare'n codrii... de *S. Bascovici*; Noaptea sufletului de *C. Mărgărit*.

Din mișcarea intelectuală la noi și în străinătate. *Literatură*: D. Anghel, *Fantome*. E. Thovez despre *poezia italiană*. Teatrul în aer liber. *Artă*: Exemplul lui Carrière.

*

— *Poetică și legendar poetic* pentru școlile medii și institutele pedagogice de *dr. Ioan Rațiu* și *Alexandru Ciura*, profesori gimnaziali.

(Aprobată în man. prin ordinul minist. nr. 3605 | 1911.) A apărut în *Blaj*. Se capătă la toate librăriile românești cu 3 cor.

*

— **Tânărul editor** de de Carol F. Pfau, un îndreptar pentru începători și pentru ceice voiesc să se ocupe cu editura, traducere de *Radu P. Barciannu*. Broșura apăruse în editura „Reuniunii moldavilor români din Sibiu” ea nrul 3 din „Biblioteca meseriașilor români”. Prețul 60 fileri.

*

Blajul. Sub acest titlu d. dr. *Ioan Rațiu* a scos o foarte interesantă broșură de peste 90 pagini, cuprinzând notițe informative privitoare la trecutul și prezentul Blajului. Cartea s'a scris din prilejul sărbătorilor culturale, ce se apropie. Se poate procura la librăria arhidiecezană din Blaj (Balázsfalva) și la autor. Prețul 80 fil. plus 10 fil. porto.

Dr. ȘTEFAN TĂMĂȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Biron central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmața.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

Un candidat de avocat

afară numai decât aplicare în cancelaria subscrisului. Poate fi și începător. Observ, că mai am un candidat. Condițiunile cele mai favorabile.

Dr. George Gârda
Avocat. Făget-Facsăt.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”,

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(33)

— Urmare. —

XIX. Noaptea îngrozitoare

O lovitură sau un buhuit puternic îi trezi pe amândoi în mod neplăcut din odihna lor, după un somn de abia câteva ore. Se uitară împrejur, în cămară încă domnea întunecare complet. Prin geamurile oarbe ale unei ferestri micuțe, pătrundeau foarte slab razele lunii. Într-o odaie, ce se afla aproape pe undeva se produse un zgomot surd, după aceea se auzi strigătul înfiorător:

— Au secours! Au secours! Je me meurs! Misericorde! (Ajutor! Ajutor! Eu mor! Indurare!)

Lui Flavian i-se păru, că aude horcăitul unui muribund. El sări îngrozit și ascultă cu încordare. Deodată se auzi o împușcătură, ca și cum ar fi împușcat cineva la stradă, apoi zgomot produs de vociferarea mai multor oameni, cari zbirau:

— Uli, Uli, aici s'a întâmplat o nenorocire! — zise Flavian și dibuind ușa, ieși în ambit prin bucătăria întunecată. Aici văzu pe Gilg Daniffer,

gazda lor, umblând ca o nălucă cu lampa în mână, palid și cu ochii înholbați. Buzele lui tremurau fără să scoată un sunet însă la întrebările lui Flavian.

— Răspunde! — zbiră încordată căpitanul și se postă în calea gazdei, care păstra cu perseverență atitudinea sa de somnambul. Au căzut hoții asupra noastră? Nu erau acelea salve de pușcă, ce se auziră?

Daniffer ridică încet și domol brațul și arătă cu degetul arătător odaia din dosul său, unde se jucase în preșeară. Prin ușa întredeschisă se zărea o dungă slabă de lumină. Tânărul năvăli înăuntru. Câțiva țărani stăteau răzimați încă de puștile lor. Unii căscău, alții râdeau, al treilea își încercă în tăcere pușca. Privirile lor se îndreptară asupra noului venit, fără să-i răspundă. Unul dintre ei, pe care-l apucase Flavian de braț și-l scutura, hălăi înfărșit cu limba grea.

— Sfârșit, a trecut hora și încă cu vârf și indesat plătită, vezi tu?

Prevost privea fix oamenii aceștia, ce păreau. că nu-l înțeleg.

— Este fum de praf de pușcă aici. Pentru ce s'au dat salve?

— Războiu, prostule tu, — răspunse acela, care-și încărcă pușca tradând prin legănarea sa înainte și înapoi îndestul starea, în care se găsea. — Hei, mă! la puneți-mi praf în tigăiță! La ochi! Foc! Dă-i jos, să moară toți!

Căpitanul plin de neliniște își aruncă privirea prin toate colțurile odăii și zări pe podole

un om zăcând. Apucă lampa și luminează asupra lui. Era un soldat francez, cu fața în jos, de sub a cărui corp izvorea mereu sângele roșu.

— Ucigașilor! — zbiră la țărani Flavian cu groază. — Ce ați făcut? Ați omorât un prizonier? Ce rău v'a făcut el? Oamenii! apucați pe ticălosul acesta și-l duceți numai decât la gardă. Plecați, duceți-l! Văzând dânsul, că toți îl priveau indiferent cu ochii lor ca de sticlă și nu se mișcă nici unul, întinse brațul către acela, a cărui pușcă era descărcată. Bețivul însă se trase poticnind îndărăt și căzu pe spate peste cadavrul sângerând.

Prevost alergă la ușă să cheme ajutor, când se trezi în față cu alți doi ticăloși, cari veniră chiuind înăuntru.

— Fiți veseli, oameni — zbiră unul dintr'ânșii. — Sunteți gata așadară. V'am auzit. Al nostru dincolo în cămară asemenea dă din picioare. Haida, haida! Courage! zise francezul. În priviți aici! — și la aceste vorbe nemernicul scoase la iveală un cuțit, ce-l ținea în pumnul său crunt de sânge. — Toți, toți să se ducă după acești doi! Nici unul să n'ajungă viu până la Disentis. Unde-s ceilalți? I-au și dus deja? Sus, după ei! După mine! după mine!

Și ieși lălăindu-se, afară din odaie. Soțul său îi urmă exemplul. Flavian se luă după ei. Inima-i bătea furunos, era revoltat și îngrozit de cele văzute și auzite.

(Va urma.)

„IANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs pentru curățirea și înfrumusețarea pielii.

Înlătură petele galbene, bubele prinse de infierbințeli, sgrăbunțe și alte necurățenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 cor.

„IANER“ pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos. care acoperă încreșturile și e cu totul nestrucăcioasă. In culorile: roza, albă și cremă. 1 cutie 1 cor.

„IANER“ săpun. 1 bucată 80 fileri.

„IANER“ pastă pentru dinți. 1 doză 1 cor.

„IANER“ apă pentru gură. Bună pentru gingiile burețoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă 1 cor. 1.60, jum. sticlă 80 fl.

„IANER“ esență pentru păr. Excelentă pentru înlăturarea mătreței și contra căderii părului. 1 sticlă, 1 cor. 30 fl.

„IANER“ pomadă pentru creșterea părului. — 1 teglă 2 coroane.

„IANER“ vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunț. Nereșita colorii e eschisă. La comanda să se noteze că părul încărunțit în ce culoare să se vâpsească (negru, brunet). Un carton 4 cor.

„IANER“ apă, care face părul blond.

Pentru a vâpsi în timp scurt, în băl. auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare“ a lui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárváros Fő-ut 72.

Un candidat de avocat

cu ceva praxă află aplicare momentană în cancelaria subscrisului

Dr. Ioan Moldovan, avocat.

Aiud (Nagyenyed).

Izvor ieftin de cumpărat gramofone și plăci de vânzare și cu plățire în rate

Noutăți! Au apărut noi plăci românești. Cereți preț curentul il. gratis din Margle magazin de

gramofone

al lui

TÓTH JÓZSEF

Szeged, str. Könyök 3.

Gumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte recipise de amanet, aur, argint sdrobot și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,

(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Telefon 438.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărît să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comanda. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III:19.

n atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, esență și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plățire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrisului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

Intreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Cel mai bun și mai încrezut mijloc de curățirea și nobilitarea feței, care se deosebește de toate mijlocele cunoscute până acum este

Serail crema a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerească imprumută feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunite, netezește încreșturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătămătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

O cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea.

O bucată 70 fileri.

Pe poșta le trimite:

farmacia **R o z s n y a y**

Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă să efectuească încă în aceeași zi.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fileri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.

Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Lisinszky Lajos, stoler

Arad, strada Péter Nr-ul 6.

Execută cele mai moderne mobile de dormitor, refector, salon și garderobă.

Intreprinde aranjarea perfectă a orice fel de locuințe.

Preliminare gratuit.

Execută mobile durabile și solide conform desenelor ori după com. verbală.

Solicit sprijinul binevoitor al publicului românesc.

Mersul trenurilor.

Budapesta (gara de ost)—Arad—Teiuș—Brașov—București.

Klm.	Numele stațiilor								Klm.									
	Tren pers. I-III	Tren pers. 610 I-III	Tren accel. 606 I-II	Tren accel. 604 I-II	Tren pers. 612 I-III	Tren pers. 608 I-III	Tren pers. 616 II-III	Tren accel. 602 I-II										
0	1125	930	500	200	1220	800	—	705	Budapesta-Budapest Gara de Ost.	520	545	1125	1230	—	1205	725	935	486
84	216	1213	650	334	313	1025	—	850	Ujszász	209	305	936	949	—	1145	438	752	402
101	239	1236	711	353	341	1052	—	909	Szolnok	140	242	905	919	—	1122	415	715	385
112	320	128	738	413	425	1123	—	942	Szajol	1024	156	851	900	—	1109	345	702	374
142	422	216	812	445	524	1205	—	913	Mezőtúr	935	110	818	803	—	1038	253	632	344
197	606	356	922	547	704	128	—	1121	Ciaba—Békéscsaba	654	1120	706	635	—	923	111	519	289
214	712	448	942	615	756	229	—	1141	Kittighaz—Kétegyháza	605	1040	647	610	—	903	1238	459	272
220	721	—	—	—	805	—	—	—	Halta Nr. 74—Ország-ut 74	556	—	—	602	—	—	—	—	267
223	726	510	—	—	809	—	—	—	Bánhidimajor h. 76	551	—	—	558	—	—	1228	—	265
226	734	519	—	—	817	251	—	—	Lökösháza	544	1023	—	552	—	—	1222	—	260
237	749	536	1006	—	833	305	—	1206	Curtici—Kürtös	525	1003	623	537	—	—	1207	435	249
245	759	547	—	—	845	315	—	—	Sofronca—Sofronya	508	950	—	525	—	—	1153	—	241
256	813	602	1024	658	1115	329	214	1224	Arad—Arad	451	930	603	435	721	818	1060	403	231
262	—	643	—	—	1132	415	226	—	Glogovăț—Óthalom	—	840	—	422	708	—	1038	—	225
269	—	652	—	—	1145	424	227	—	Cicir—Maroscsésér	—	829	—	405	653	—	1025	—	218
277	—	705	—	—	1201	437	249	—	Gioroc-Miniș—Györök-Ménés	—	818	—	351	638	—	1014	—	210
281	—	—	—	—	—	—	255	—	Pauliș haltă—Ópálos h. megálló	—	—	—	341	628	—	—	—	208
283	—	717	—	—	1215	448	302	—	Pánliș—Ópálos	—	803	—	334	621	—	1000	—	204
285	—	722	—	745	—	453	307	—	Bărațca—Radnabaráczka h. 19	—	755	—	325	614	—	955	—	202
290	—	729	—	—	1228	501	315	106	M. Radna—Máriaradna	—	739	—	309	555	728	937	324	197
295	—	746	—	—	1233	526	338	—	Milova-Odvos—Milovaodvos	—	727	—	255	535	—	925	—	189
306	—	756	—	—	106	542	349	—	Conoq-Konop	—	718	—	243	525	—	915	—	181
311	—	803	—	817	—	551	356	—	Nadăș—Nádastelep	—	710	—	234	515	—	906	—	176
316	—	812	—	—	128	605	406	—	Bărzava—Marosborsa	—	702	—	225	505	—	858	257	171
320	—	—	—	—	—	613	412	—	Căpruța—Maroskproncza h.	—	—	—	217	457	—	—	—	169
323	—	821	—	—	140	619	417	—	Bătuța—Bátyafalva	—	652	—	211	451	—	848	—	165
332	—	836	—	—	159	640	432	—	Totvaradia—Tótvárád	—	639	—	158	434	—	835	—	156
336	—	842	—	853	—	646	438	—	Totvaradia haltă—Tótvárád h. 51	—	631	—	148	426	—	826	—	153
340	—	855	—	—	230	701	448	201	Sávárşin—Soborsin	—	623	—	139	415	628	812	231	147
352	—	911	—	914	254	719	—	—	Ilteu—Íltő h. 60	—	558	—	111	—	—	752	—	136
358	—	920	—	—	307	725	—	219	Zám—Zám	—	550	—	103	—	600	744	201	129
367	—	931	—	—	323	739	—	—	Bursuc—Burszuk h. 72.	—	537	—	1250	—	—	731	—	122
375	—	944	—	938	344	752	—	—	Gurásada—Guraszáda	—	524	—	1237	—	—	719	—	113
380	—	952	—	—	356	800	—	240	Illa—Marosillye	—	510	—	1221	—	536	706	136	107
385	—	1006	—	—	423	817	—	—	Brechia—Marosbretye h. 84.	—	503	—	—	—	—	658	—	103
390	—	1015	—	—	436	825	—	—	Branicica—Branyiska	—	455	—	1207	—	—	650	—	97
397	—	1024	—	—	449	835	—	—	Miniția—Marosnémeti h. 92.	—	445	—	—	—	—	640	—	91
404	—	1039	—	1007	509	849	—	307	Deva—Déva	—	435	—	1146	—	508	629	108	83
413	—	1052	—	1019	531	902	—	318	Simeria—Piski	—	406	—	1121	—	455	552	1235	74
420	—	—	—	—	614	929	—	—	Turdaș—Tordos h. 107.	—	—	—	1107	—	—	545	—	67
429	—	1134	—	1055	630	948	—	344	Orătie—Szászváros	—	343	—	1054	—	420	533	1216	58
433	—	1143	—	—	638	954	—	—	Geoagiu băi h. 114.—Romos	—	333	—	1028	—	—	523	—	54
438	—	1150	—	—	648	1002	—	—	Bintinti—Benzencz h. 117.	—	325	—	1019	—	—	515	—	49
442	—	1155	—	1110	655	1008	—	358	Șibot—Alkenyér	—	318	—	1000	—	—	508	1156	45
448	—	1208	—	—	708	1010	—	—	Tărtăria—Tartaria h. 123	—	307	—	957	—	—	452	—	39
457	—	1220	—	1126	728	1032	—	415	Vintul-de-Jos—Alvincz	—	250	—	940	—	349	444	1132	30
466	—	1239	—	1139	741	1053	625	436	Alba-Iulia—Gyulafehérvár	—	231	—	921	—	336	419	1119	20
477	—	—	—	—	804	1102	645	—	Sântimbru—Marosszentimre	—	—	—	906	—	—	—	—	9
486	—	112	—	1201	821	1131	701	457	Teiuș—Tövis*	—	205	—	851	—	315	351	1057	0

* (Vezi continuare linia B-pesta, Cluj, Predeal).

Vesztő—Pusztahollód.

Klm.	Numele stațiilor		Tren mixt 7311 I-III	Tren mixt 7312 I-III
	Tren mixt 7312 I-III	Tren mixt 7314 I-III		
0	618	515	918	451
9	636	533	900	431
16	652	548	841	412
19	701	557	831	401
26	715	612	813	342
29	723	619	719	225
34	814	711	707	211
37	825	726	657	200
43	839	741	634	140
46	849	751	625	130
49	858	801	616	120
52	921	827	606	100
57	934	842	544	1246
66	1000	917	524	1224
75	1020	946	502	1158
79	1032	959	451	1146
83	1042	1011	440	1134

Copșa-mică—Sibiu.

Klm.	Numele stațiilor					Tren mixt 8401 I-III	Tren mixt 8413 I-III	Tren pers. 8403 I-III	Tren mixt 8411 I-III	Tren pers. 8405 I-III
	Tren pers. 8402 I-III	Tren mixt 8464 I-III	Tren pers. 8404 I-III	Tren mixt 8412 I-III	Tren mixt 8420 I-III					
0	224	522	1019	318	631	916	252	604	909	1233
3	—	530	—	326	—	—	245	—	902	—
7	236	540	1033	337	643	904	236	552	853	1223
12	246	552	1043	349	653	856	226	544	843	1215
14	250	558	1047	355	657	851	219	539	835	1210
20	257	608	1054	405	704	843	210	531	826	1202
25	314	631	1114	427	719	830	155	518	811	1151
34	331	652	1131	448	736	815	134	503	749	1137
55	337	700	1137	457	742	809	128	457	742	1130
37	341	706	1141	503	746	803	120	451	734	1125
44	351	719	1151	516	756	751	106	439	720	1114
45	355	725	1155	522	800	746	100	434	714	1110

in berării, restaurante și cafenele foile partidului național:

„ROMÂNUL”

și

„POPORUL ROMÂN”

Cereți în tot locul:

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Delta. ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Delta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Singurul institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate .	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	{ foc	119,830.992—
	{ viață	11,020.268—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.